

Sonya Höckerstedt

Laadukasta varhaiskasvatusta kesällä

Vanhempien kokemuksia päiväkodin kesäpäivystyksestä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

2.11.2016

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Sonya Höckerstedt Laadukasta varhaiskasvatusta kesällä. Vanhempien kokemuksia päiväkodin kesäpäivystyksestä. 35 sivua + 2 liitettä 2.11.2016
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaalialan koulutusohjelma
Ohjaaja(t)	Lehtori Kirsi Lautala Lehtori Ulla Saukkonen
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus toteutuu päiväkodin kesäpäivystyksessä, vanhempien näkökulman kautta. Tavoitteena oli saada tietoa kesäpäivystyksen toimivuudesta ja laadusta. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä vantaalaisen päiväkodin kanssa, joka toimi kesällä 2016 päivystävänä päiväkotina. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää Vantaan varhaiskasvatuksen kesätoiminnan kehittämiseen.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena, ja sen aineisto on kerätty haastattelulla kymmentä kesäpäivystykseen osallistuneen lapsen vanhempaa. Teemahaastattelulla kerätty aineisto on analysoitu sisällönanalyysin menetelmien kautta. Aineisto- ja teorialähtöisen sisällönanalyysin yhdistelmällä käsitelty aineisto on linkitetty vakiintuneeseen laadunarviointimalliin, jonka kautta laadun toteutumista työssä tarkastellaan.</p> <p>Opinnäytetyön keskeisimpänä tuloksena voidaan pitää vanhempien tyytyväisyyttä kesäpäivystyksen järjestämisestä. Vanhemmat kokivat toiminnan sujuvaksi ja turvalliseksi. Tutut hoitajat nähtiin tärkeänä tekijänä päivystyksessä ja kasvatusyhteistyötä pidettiin onnistuneena. Tiedonkulku nähtiin riittävänä ja lasten myönteiset kokemukset lisäsivät asiakasyytyväisyyttä.</p> <p>Vanhempien haastatteluista ilmeni, ettei heillä ollut juurikaan tietoa varhaiskasvatuspalveluiden laadun kriteereistä, ja toiminnan luotettiin olevan laadukasta. Haastatteluissa konkreettisesti näyttäytyvien asioiden taakse jäi varhaiskasvatuksen moniulotteisuus ja toiminnan pedagogisuus. Opinnäytetyön tuloksien perusteella Vantaalla on onnistuttu muodostamaan perheiden tarpeita vastaavaa varhaiskasvatuspalvelua. Uudistuneen varhaiskasvatuslain säädökset vanhempien osallisuudesta ja vaikutusmahdollisuuksista tulee huomioida varhaiskasvatustoiminnan suunniteluussa ja kehittämisessä. Mahdollisimman hyvän kehitysyhteistyön saavuttamiseksi, voi vanhempien tietoisuuden lisääminen varhaiskasvatustoiminnan sisällöstä olla paikallaan.</p>	
Avainsanat	Varhaiskasvatus, päivähoito, laatu, turvallisuus, kesäpäivystys

Author(s) Title Number of Pages Date	Sonya Höckerstedt High-quality early childhood education in the summer. Parents experience of kindergarten summer daycare. 35 pages + 2 appendices 2 November 2016
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Kirsi Lautala, Senior Lecturer Ulla Saukkonen, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to find out how high-quality and secure early childhood education realized in kindergarten summer daycare from the parents' perspective. The aim was to obtain information on operations and quality of the summer daycare. The thesis has been carried out in cooperation with one kindergarten in Vantaa which served as the summer daycare. The results of this thesis can be used for the development of early childhood education in Vantaa summer activities.</p> <p>The thesis has been carried out as a qualitative research, and its data was collected from ten parent interviews. Data collected from theme interviews has been analyzed through the content analysis methods. The data analyzed using both material and theory -based analysis is linked to established quality evaluation model, through which the quality of the work was reviewed.</p> <p>The main result of this thesis can be considered as parents' satisfaction with the summer daycare alternative. Parents felt smooth and safe about the services provided. Familiar nurses were seen as an important factor and educational co-operation was considered successful. The overall flow of information was seen as appropriate and children's positive experiences contributed to customer satisfaction.</p> <p>Interviews with parents revealed that they had little information about the criteria of quality of early childhood education services and the services were relied on in the first place. Versatile early childhood education and pedagogy in services have got less attention due to the superficial daily services occur desired. Based on the results of this thesis, Vantaa has been successful in serving the needs of families. The regulations of the reform of the early childhood education law in parents' involvement and capacity to impact should be considered in early childhood education research and development activities. In order to attain the best development cooperation, parents' comprehension about the substance of early childhood education should be enhanced.</p>	
Keywords	Early childhood education, daycare, quality, security, summer daycare

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatus	2
2.1	Varhaiskasvatus Suomessa	2
2.2	Varhaiskasvatus Vantaalla	3
2.3	Päiväkotien kesäpäivystys Vantaalla	4
3	Turvallisuus osana laadukasta varhaiskasvatusta	5
3.1	Laatupuhe varhaiskasvatuksessa ja päivähoidossa	5
3.2	Laadunhallinta ja arviointi	7
3.3	Turvallisuus varhaiskasvatuksessa ja päivähoidossa	11
3.3.1	Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus	12
3.3.2	Turvallisuus Vantaan päivähoidon kesäpäivystyksessä	13
4	Opinnäytetyön toteutus	14
4.1	Tutkimuskysymykset	14
4.2	Teemahaastattelu	15
4.3	Kohderyhmä ja aineiston keruu	16
4.4	Aineiston analyysi	19
5	Tulokset	21
5.1	Turvallisuus vanhempien silmin	21
5.2	Vanhemmat kokivat yhteistyön ja tiedonkulun sujuvaksi	22
5.3	Kesäpäivystyksestä lapsille uusia kavereita	24
5.4	Vanhemmista varhaiskasvatus kesäpäivystyksessä on laadukasta	24
6	Johtopäätökset	25
6.1	Turvallisuuden toteutumiseen luotetaan	27
6.2	Kasvatusyhteistyö tiedonkulun mahdollistajana	28
6.3	Varhaiskasvatuksen laatu kesäpäivystyksessä	29
7	Pohdinta	31
	Lähteet	33
	Liitteet	

LUETTELO KUVIOISTA, TAULUKOISTA JA LIITTEISTÄ

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen ohjauksen tasot

Kuvio 2. Varhaiskasvatuksen laadun neljä perspektiiviä

Kuvio 3. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli

Taulukko 1. Haastatteluissa esiin tulleet teemat

Taulukko 2. Laadunarviointimallin osatekijöiden ilmeneminen haastatteluiden tuloksissa

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Liite 2. Tiedote vanhemmille

1 Johdanto

Laki lasten päivähoidosta uudistui 1.8.2015, jolloin sen nimi muuttui varhaiskasvatuslaiksi. Uudistuksen myötä säädettiin lain tasolla lapsen ja vanhempien oikeus vaikuttaa varhaiskasvatukseen. Vanhemmille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä toimintayksikössä on järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36 § 7b.) Uudistuneen lain myötä tulee kuntien ja päivähoitoyksiköiden ottaa perheet paremmin huomioon toimintaa suunniteltaessa. Päivähoidon tavoitteena on tukea ja edistää lapsen kehitystä monipuolisesti, tarjota pysyviä ja turvallisia vuorovaikutussuhteita sekä varmistaa turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Tarkoituksena on toimia yhdessä lapsen huoltajien kanssa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea huoltajia kasvatustyössä. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36.)

Alilan ja Eskelisen (2014) opetus- ja kulttuuriministeriölle tekemässä selvityksessä ilmeni vanhempien olevan tyytymättömiä loma-aikojen järjestelyihin, henkilöstön riittävyyteen ja vaihtuvuuteen sekä kasvatusyhteistyöhön ja tiedonkulkuun. Myös varhaiskasvatusympäristöjen koettiin olevan epäasianmukaisia ja vanhanaikaisia. Selvityksen mukaan vanhemmat kokevat, etteivät he voi osallistua toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen riittävästi. Koulujen ja päivähoidon loma-aikoina kesällä ja talvella, kunnat toteuttavat supistettua toimintaa hoidon järjestämisen suhteen. Lapsen hoito järjestetään toisessa päiväkodissa silloin kun lapsen oma hoitopaikka on kiinni (Tilastokeskus 2008).

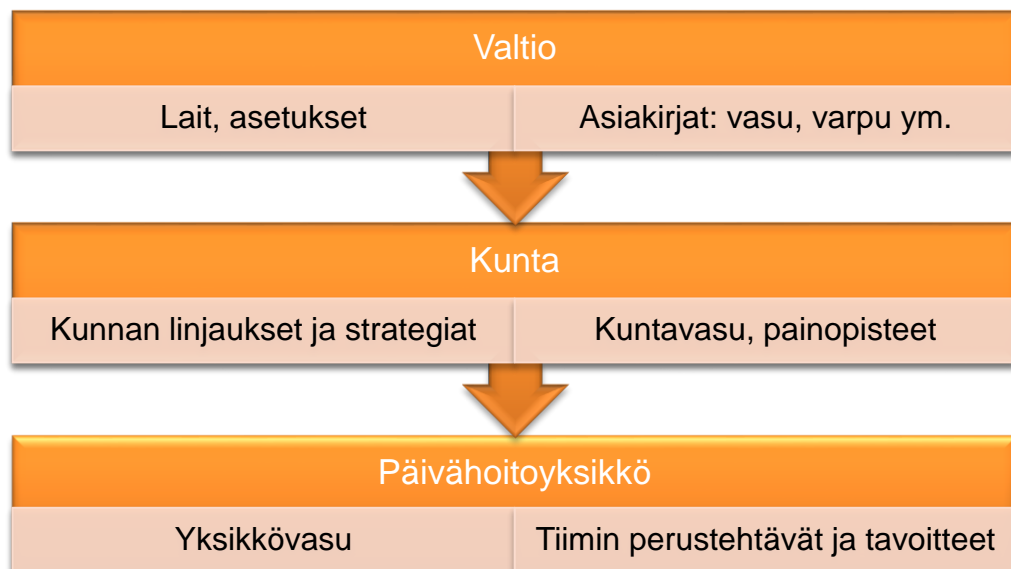
Opinnäytetyöni aihe on syntynyt kiinnostuksesta varhaiskasvatusta ja sen laatua kohtaan. Aiheen rajaus kesäpäivystykseen ja vanhempien kokemuksiin muodostui, kun itselleni aukesi mahdollisuus osallistua Vantaalla kesäpäivystykseen työntekijänä. Järjestely ei ollut itselleni ennestään tuttu, joten etsin siitä tietoa. Vähäisen tutkitun tiedon ja uusien säädösten siivittämän kysyin yhteistyöpäiväkodilta lupaa tehdä opinnäytetyöni aiheesta. Opinnäytetyössäni tavoitteena on saada tietoa kesäpäivystyksen toimivuudesta ja laadusta Vantaalla, vanhempien näkemysten kautta. Opinnäytetyöni aineisto on kerätty teemahaastattelulla Vantaan kesäpäivystykseen osallistuneiden lasten vanhemmilta. Tuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen varahoidon ja kesätoiminnan kehittämiseen.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatus voidaan määritellä alle kouluikäisten lasten suunnitelmallisen ja tavoitteellisen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudeksi, jonka toiminnassa korostuu lapsen etu. Varhaiskasvatuksen keskiössä on kasvattajan ja lapsen välinen hyvä ja vuorovaikutuksellinen kasvatussuhde. Siinä luottamus ja kunnioitus on molemminpuolista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on yksinkertaisesti hyvinvoiva lapsi. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36; Järvinen – Laine – Hellmann-Suominen 2009: 8, 18–19.)

Suomessa varhaiskasvatuksen järjestäminen perustuu valtakunnallisiin linjauksiin, lakeihin ja asetuksiin. Lait ja asetukset määrittelevät toiminnan vähimmäisvaatimukset ja luovat varhaiskasvatukselle ja päivähoidolle toiminnallisen perustan. (Portell – Malin 2007: 16.) Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) ja Esiopetussuunnitelman perusteilla ohjataan toiminnan sisältöä ja niiden tavoitteena on yhdenvertainen varhaiskasvatuksen toteutuminen koko maassa. Valtakunnallisten asiakirjojen lisäksi kunnat tekevät kuntatason varhaiskasvatussuunnitelman, johon kirjataan kunnan omat linjaukset ja strategiat sekä yhteiset toimintaperiaatteet (Kuvio 1). Yhteisistä linjauksista huolimatta kunnilla on laajat mahdollisuudet suunnitella palvelut perheitä parhaiten palvelevaksi. Jokainen päivähoitoyksikkö huomioi toimintansa suunnittelussa sekä valtakunnalliset, että kuntatason linjaukset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 7–9.)

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen ohjauksen tasot Mikkolan ja Nivalaisen (2009) mukaan

Varhaiskasvatuslainsäädäntöä uudistetaan vaiheittain. Entinen laki lasten päivähoidosta muuttui 1.8.2015 varhaiskasvatuslaiksi ja käsite lapsen päivähoito korvautui käsitteellä varhaiskasvatus. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja siinä asetetaan varhaiskasvatukselle kattavat tavoitteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedotteessa (2015) kerrotaan keskeisinä uudistuksina käsitteen varhaiskasvatus tarkempaa määrittelyä sekä lasten ja vanhempien osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien vahvistamisen.

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen ja lapsen perustarpeista huolehtiminen sekä terveyden ja toimintakyvyn vaaliminen ovat keskeisiä toimia tavoitteen saavuttamiseksi. Turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet edistävät lapsen hyvinvointia, sekä auttavat lasta tuntemaan itsensä osaksi vertaisryhmäänsä. Lapsen itsetuntoa ja kehitystä voidaan tukea myönteisen minäkäsityksen ja vuorovaikutustaitojen sekä ajattelun kehittymisen vahvistamisen kautta. Nämä auttavat lasta kasvamaan aktiiviseksi toimijaksi. Varhaiskasvatusta voidaan pitää kokonaisuutena jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat yhteen. Kuitenkin huomioiden, että eri ikäisillä lapsilla nämä ulottuvuudet painottuvat eri tavoin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 15; Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012: 4.)

2.2 Varhaiskasvatus Vantaalla

Vantaalla varhaiskasvatus kuuluu sivistystoimen alaisuuteen ja se järjestetään perinteisesti päiväkodeissa sekä perhe- ja ryhmäperhepäivähoidossa. Vantaan kaupunki määrittelee päivähoidon varhaiskasvatuspalveluksi, jossa yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka. Vantaalla päivähoito voi olla kunnallista tai yksityistä ja palvelut voivat olla hyvinkin monimuotoisia. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012: 5–9.)

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) varhaiskasvatus määritellään lapsen iän ja kehityksen mukaisen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on oppimisen edellytyksien ja elinikäisen oppimisen edistämisen tukeminen sekä koulutuksellisen tasa-arvon toteutuminen. Vantaan Vasun (2012) mukaan tämä voidaan saavuttaa mahdollistamalla lapselle leikkiin, liikkumiseen sekä taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja

myönteisiä oppimiskokemuksia. Vantaalla tavoitteena on myös terveellinen ja turvallinen sekä kehittävä ja oppimista edistävä varhaiskasvatusympäristö.

Vantaalla varhaiskasvatuksessa kunnioitetaan lasta ja pyritään mahdollisimman pysyviin vuorovaikutussuhteisiin lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Kaikkien lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä kaikkien kulttuurien, kielten, uskontojen ja katsomuksellisten taustojen tasa-arvoinen ymmärrys ja kunnioitus koetaan tärkeäksi. Lapsen tuen tarpeen tunnistaminen sekä tarkoituksenmukaisien palveluiden järjestäminen monialaisessa yhteistyössä kuuluu varhaiskasvatukseen. Ylipäättään lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä lapsen vertaisryhmässä toimimisen edistäminen, toisten kunnioittaminen, osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien tukeminen ovat tärkeitä. Yhteistyö lapsen vanhempien/huoltajien kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012: 5–9.)

Vantaan Vasun (2012: 5–9) mukaan toimintaa ja uusia toimintatapoja kehitetään jatkuvasti vastaamaan lasten tarpeita toimintayksiköissä. Uusia toimintatapoja löydetään palautteen ja päivittäisen vuoropuhelun kautta. Arjen pienten muutosten ja kokeilujen kautta pyritään edistämään lasten hyvinvointia. Palautetta arvioinnin kohteena olevista asioista pyydetään niin perheiltä kuin yhteistyökumppaneiltakin.

2.3 Päiväkotien kesäpäivystys Vantaalla

Päiväkotien kesäpäivystys on kesäaikana järjestettyä varhaiskasvatuksen supistettua toimintaa alueella. Käytännössä tämä tarkoittaa lasten kesän ajan hoidon tarpeen selvittämistä keväällä, jonka perusteella suunnitellaan alueen päivähoidon järjestäminen kesällä. Henkilökunta koostuu kaikista alueen päiväkotien henkilöstöstä. Palveluiden keskittäminen johtuu hoidon vähäisestä kysynnästä ja henkilökunnan lomien mahdollistamisesta. Vantaalla kannustetaan perheitä järjestämään lapsille lomaa kesällä muun muassa hoitopaikkatakuulla. Niillä lapsilla, joilla hoitosuhde on alkanut ennen lokakuuta, on heinäkuu maksuton kuukausi, riippumatta siitä onko lapsi hoidossa vai ei. Mikäli lapsi on poissa vähintään kaksi kuukautta hoitopaikkatakuulla, esimerkiksi kesä- ja heinäkuun, ei kyseiseltä ajalta peritä maksua ja lapsen hoitopaikka säilyy koko loman ajan. Hoidon keskeytyksen ajaksi on myös mahdollista hakea Kelalta lasten kotihoidontukea. Järjestely sopii esimerkiksi perheille, joissa on pieniä kouluikäisiä lapsia koko

kesän lomalla tai syntynyt uusi perheenjäsen. (Varhaiskasvatuksen tiedote vanhemmille 2016; Kesätoimintaohje 2016; Päivähoitopaikkatakuu n.d.)

Maaliskuussa 2016 vanhemmille lähetettiin tiedote ja kysely kesäajan toiminnan järjestämisestä. Vanhempien tuli ilmoittaa 22.4.2016 mennessä lapsen kesäajan hoidon tarve ja mahdolliset muutokset viimeistään toukokuun lopussa. Kesällä 2016 Vantaa määritteli kesäajaksi heinäkuun, jolloin toiminta supistettiin 17 varhaiskasvatusyksikköön, joista kolmessa järjestettiin myös ilta- ja viikonloppuhoitoa. (Varhaiskasvatuksen tiedote vanhemmille 2016; Vantaa varhaiskasvatus 2016.)

3 Turvallisuus osana laadukasta varhaiskasvatusta

3.1 Laatusuhteet varhaiskasvatuksessa ja päivähoitossa

Käsite "laatu" on hyvin aktiivisessa käytössä nykypäivän tutkimuksissa ja se on vuodesta 1980 lähtien levinnyt laajasti kaikkialle ja osaksi lähes kaikkea toimintaa. Alila (2013) toteaa väitöskirjassaan usein törmäävänsä tutkimusten otsikoissa laatu sanaan tai ainakin usein tutkimusten sanotaan osittain liittyvä laatuun ja sen kehittämiseen. Varhaiskasvatuksessa laadusta puhutaan useissa yhteyksissä ja sen tarkka määrittely usein unohtuu. Hänen mukaansa on tärkeää muistaa täsmentää mihin laadulla kyseisessä tutkimuksessa viitataan ja sen käsitteellistäminen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä on ehdottoman tärkeää. (Alila 2013: 24, 45.)

Laatua voidaan käsitellä useassa eri yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa kontekstissa. Sille ei ole olemassa vain yhtä määritelmää tai kriteeriä, vaan ne ovat yhteydessä kohteeseen, siihen mihin toiminnalla pyritään ja mitä asioita siinä pidetään tärkeinä. Myös sillä kenen näkökulmasta laatua tarkkaillaan on merkitystä. Suomessa se miten päivähoitoa ja sen laatua on tutkittu ja määritelty on riippunut ajasta. (Portell – Malin 2007: 12; Alila 2013: 23.) Tässä opinnäytetyössä laatua tarkastellaan päivähoiton kesäpäivystyksen ja varhaiskasvatuksen näkökulmasta, ja sen määrittelemisen vaatii toimintatapojen sekä arvojen määrittelemistä. Opinnäytetyössäni laadun lähtökohtana ovat asiakkaan tarpeet, odotukset ja kokemukset. Olen käyttänyt laadun tarkastelun apuna Katzin (1993) moninäkökulmaista laadun mallinnusta sekä Hujalan (2011: 319)

laadunarvioinninmallia, jotka esittelen myöhemmin tässä luvussa. (Kainlauri 2007; Alila 2013: 47, 52.)

Laadulla, sen kehittämisellä ja tutkimisella on pitkät historialliset juuret. Mahdollisimman ytimekkäästi varhaiskasvatuksen laatututkimusten historian voi jakaa neljään tutkimusaaltoon. Ensimmäinen aalto alkoi 1970-luvulla, jolloin painopisteenä olivat kotihoidon ja päivähoidon vertailu. Tutkimusintressinä oli erityisesti päivähoidon negatiiviset vaikutukset lapsen kehitykseen, eikä silloin juurikaan otettu huomioon toiminnan sisällöllistä laatua. Edeltävän kaltaiset tutkimukset synnyttivät voimakasta keskustelua siitä onko päivähoito eduksi vai haitaksi lapsille. Tämän seurauksena syntyi toinen laadun tutkimisen aalto 1980-luvulla. Toisen aallon keskiössä oli päivähoitomuotojen laadun sisäinen vaihtelu ja pyrkimys eri vaikuttavien tekijöiden identifiointiin. Tutkimuksissa kohdistettiin huomio erilaisiin päivähoidon ympäristöihin ja sen kautta huomattiin, että erilaisista taustoista tulevat lapset reagoivat ja kokevat eri tavalla päivähoidon. Kolmannessa aallossa, joka ajallisesti sijoittuu 1980- ja 1990-luvun vaihteeseen, näkökulmana oli aikaisempaa kokonaisvaltaisempi ja kontekstuaalisempi suuntautuminen. Tutkimusintressinä oli tarkastella päivähoidon pitkäaikaista vaikuttavuutta lapsen myöhempiin elämänvaiheisiin ja silloin otettiin huomioon paremmin lasten kasvuympäristö kokonaisuudessaan. Tutkimukset vahvistivat näkemyksen siitä, että päivähoidon vaikutukset tulee tutkia yhdessä kotitaustan kanssa, sillä lasten ja perheiden yksilölliset erot, sekä kasvatusympäristöjen laadulliset erot vaikuttivat lasten kehitykseen. (Hujala – Fonsén 2011: 315, Parrila 2004: 69–70, Alila 2013: 82–87.)

Päivähoidon laadun tutkimuksissa on siirrytty taas hieman eteenpäin, niin sanotulle neljännelle aallolle. 2000-luvun postmoderniin näkemykseen perustuva tutkimusaalto edustaa subjektiivista ja arvosidonnaisuus näkökulmaa. Keskiöön on noussut päivähoidon laatuun vaikuttavat tekijät ja ihmisten henkilökohtaiset käsitykset, kokemukset ja näkökulmat laadusta. Tauriainen (2000) kuvaa aaltoa inklusiiviseksi, osallistavaksi laadunarvioinniksi. Neljännän aallon seurauksena on ymmärretty myös päivähoidon laadun käsityksien vaihtelevan ja olevan sidoksissa aikaan ja kulttuuriin. Lasten näkökulman huomioimista on myös korostettu ja heidän koetaan olevan tärkeä tiedonlähde varhaiskasvatuksen kehittämisessä. (Hujala – Fonsén 2011: 315, Parrila 2004: 69–70, Alila 2013: 82–87.)

Alila (2013: 88–89) pohtii laatupuheen tutkimuksessaan myös sitä kuinka aallot tuntuvat olevan kestollisesti aina noin kymmenen vuotta kunnes uusi aalto alkaa syntyä.

Koska neljännen aallon syntymisestä on kulunut jo yli kymmenen vuotta, voitaisiinko havaita jo merkkejä uudesta, viidennestä aallosta? Alilan mielestä joitain viidennen aallon merkkejä on havaittavissa. Lapsen ja vanhempien osallisuuden korostuminen laatupuheessa ja ylipäättään asiakkaan osallisuutta painotetaan menetelmien kehittämisessä. Kasvatuskumppanuusajattelu- ja tutkimus ovatkin vakiinnuttaneet paikkansa suomalaisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyöni edustaa sekä neljännen, että viidennen tutkimusaallon ajatusmaailmaa. Toiminnan kehittämistä ja laadunarviointia vanhempien subjektiivisen näkemyksen kautta.

3.2 Laadunhallinta ja arviointi

Suomessa varhaiskasvatusta ohjaa ja säätelee erinäiset lait, määräykset ja sopimukset. Niiden tavoitteena ei ole pelkästään turvata laadukas varhaiskasvatustoiminta lasten päivähoidossa vaan taata myös asiakkaiden ja työntekijöiden oikeusturva. Laadukkaan päivähoidon tavoitteissa on myös vanhempien kasvatustyön tukeminen, sekä yhdessä kotien kanssa edistää lasten tasapainoista ja persoonallista kehitystä. Laadunarvioinnin kahtena päätavoitteena on toiminnan säätely ja toiminnan kehittäminen. Kun puhutaan toiminnan kehittämiseen tähtäävästä laatutyöstä, sen tavoitteina voidaan pitää omasta toiminnasta oppimista: yhteistyö- ja sidosryhmien kanssa tavoitteiden ja menettelytapojen kehittämistä. Opinnäytetyössäni sidosryhmänä ovat lasten vanhemmat. (Järvinen ym. 2009: 88–89, 202.)

Nykypäivänä palveluilta vaaditaan hyvää laatua. Se tarkoittaa sitä, että julkis palvelut sekä yksityiset palvelut joutuvat osoittamaan palveluidensa laadun, erityisesti asiakkaan kokemana. Laadunhallinnan ydinajatuksena voidaan pitää toimintajärjestelmän kehittämistä. Sen keskeisinä periaatteina ovat asiakaslähtöisyys ja moniammatillisuus. Jotta laatua voidaan ylläpitää, tulee toimintaa arvioida ja kehittää jatkuvasti. Toiminnan kehittämiseksi ensimmäisiä laadunhallintaan liittyviä keinoja on useimmiten asiakaspalautteen hankkiminen. Jo pelkästään moderni palveluiden kehittämiseen kuuluu laatusuosituksen periaatteiden mukaan osallistaa asiakkaita toiminnan arviointiin ja tuomaan kehittämisideoita. (Haverinen – Holma – Lempinen – Outinen 1999: 10, 22; Idänpään-Heikkilä 2004: 57.)

Kun tarkastellaan Suomessa varhaiskasvatusta ja päivähoitoa ohjaavia asiakirjoja ja lakeja, mainitaan monessa yhdeksi tavoitteeksi kasvatuskumppanuus ja vanhempien vaikutusmahdollisuudet. Kainlaurin (2007) mukaan asiakas luo näkökulman laadusta ja

sen lähtökohtana ovat asiakkaan omat tarpeet ja odotukset. Laadun toteutumisesta saadaan arvokasta tietoa asiakaspalautteiden avulla. Järvisen ym. (2009) mukaan taas vanhemmat haluavat olla mukana vaikuttamassa ja kehittämässä lapsiensa päiväkotipäiviä. Vanhempien osallistuminen päivähoidon toimivuuden arviointiin ja kehittämiseen, on osa varhaiskasvatuksen laatutavoitteita. On myös tärkeää saada välitettyä vanhemmille tunne siitä, että heidän kokemuksillaan ja mielipiteillään on merkitystä sekä vaikutusta toimintaan, eikä palautetta kerätä vain velvollisuudesta. Haverisen ym. (1999) mukaan asiakkaan arvio luo pohjan palveluiden suunnittelulle ja kehittämiselle. Laadunhallinta on moniulotteinen prosessi, jossa kaikilla asianosaisilla tulee olla mahdollisuus ja oikeus kertoa oma näkemyksensä laadusta. (Haverinen ym. 1999: 10, 22; Idänpään-Heikkilä 2004: 57; Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36; Kronqvist – Jokimies 2008; 12-15.)

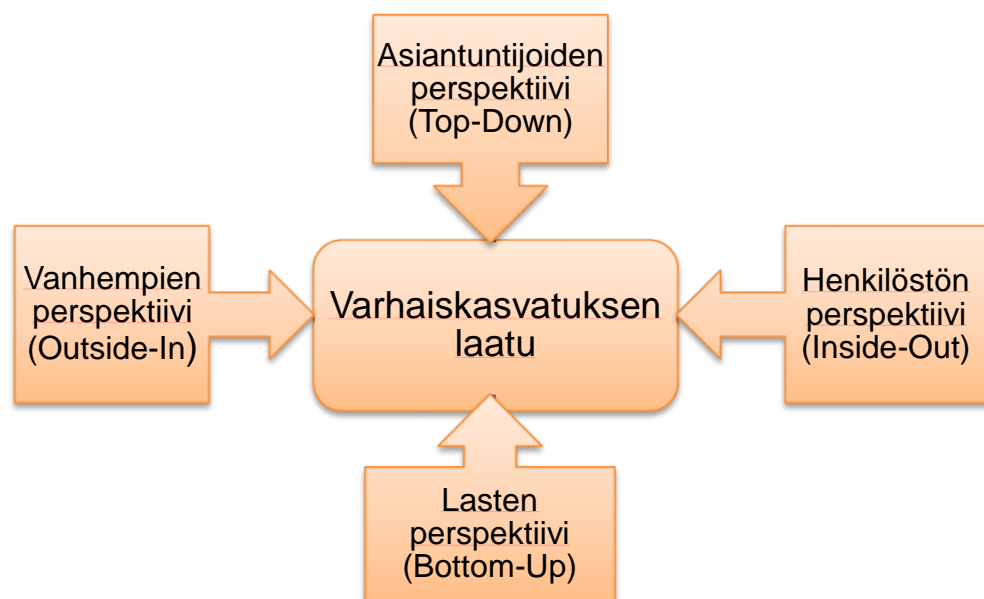
Päivähoidon ammatillista työtä määritellään laadunarvioinnin menetelmän kautta. Laadunarviointi sekä laadukkaan toiminnan järjestäminen antaa ulkopuolisille tahoille kuvan ammattimaisesta varhaiskasvatuksesta. Palvelujärjestelmän tulisi vastata koko väestön palvelutarpeisiin toimivasti ja tasapuolisesti. Tasalaatuisuus ja hyvän palvelun järjestäminen käytettävissä olevin voimavaroin ovatkin valtakunnallisen laadunhallinnan kannalta keskeisimpiä tavoitteita. (Hujala – Fonsén 2011: 312.)

Opinnäytetyöni toteuttamisen kannalta oli tärkeää löytää ne laadun arvioinnin alustat, joiden kautta pystyn parhaiten määrittelemään mitä laadun elementtejä työssäni tarkastelen. Tämä helpottaa myös tutkimusaineiston analysointia ja arviointia. Katzin (1993) neljä perspektiiviä huomioi ne tekijät joiden näkemysten kautta varhaiskasvatuksen laatua voidaan tarkastella. Hujalan (2011) laadunarviointimalli on taas kokonaisuudessaan kattava ja tarkastelee laadun toteutumista monesta osatekijästä (vrt. Sheridan 2007; Karvonen 2011: 16). Siinä on mahdollisuus joustavalle tarkastelulle, joka taas on olennainen osa aineistonkeruumenetelmäksi valittua teemahaastattelua.

Alila (2013: 46-47) on väitöskirjassaan esitellyt lyhyesti Katzin (1993) varhaiskasvatuksen laadun neljään eri perspektiiviä (kuvio 2). Perspektiivien kautta saadaan moninäkökulmainen laatu mallinnettua varhaiskasvatuksen toimintaan. Katzin mukaan varhaiskasvatustoiminnasta pystyy erottamaan neljä laadun perspektiiviä, joista ensimmäinen on tutkijoiden ja ammattilaisten näkökulma. Tätä niin sanottua Top-Down -laatua voidaan arvioida toiminnan, ympäristön, materiaalien, henkilöstön ja lasten välisen suhdelukujen, henkilöstön pätevyyden ja pysyvyyden sekä lapsikohtaisen tilan nä-

kökulmien kautta. Toisena perspektiivinä on vanhempien näkökulma, Outside-In -laatu. Se muodostuu siitä miten vanhemmat arvioivat laatua ja miten he kokevat toiminnan ja palvelun vastaavan perheen tarpeisiin. Kolmantena perspektiivinä on henkilöstön näkökulma siitä miten he kokevat varhaiskasvatuksen laadun. Tämä Inside-Out -laatu pitää sisällään kollegiaalisuuden, henkilöstön ja vanhempien vuorovaikutuksen ja vuorovaikutuksen muiden yhteistyötahojen kanssa. Neljännessä perspektiivissä, Bottom-Up -laatua lapset tarkastelevat sen mukaan kuinka he kokevat toiminnan. Tällaista tietoa saadakse on kysyttävä lapsilta itseltään heidän mielipidettään toiminnasta ja tutkittava ollaanko toimintaan tyytyväisiä, osallistuvatko lapset ja ovatko he sitoutuneita. Katzin näkemys tarkastella varhaiskasvatuksen laatua näiden perspektiivien kautta, sisältää ajatuksen suhteellisesta ja subjektiivisesta laadusta. Jokaisella osallistujalla on oma näkemyksensä sekä arvonsa ja tarpeensa kun laatua määritellään.

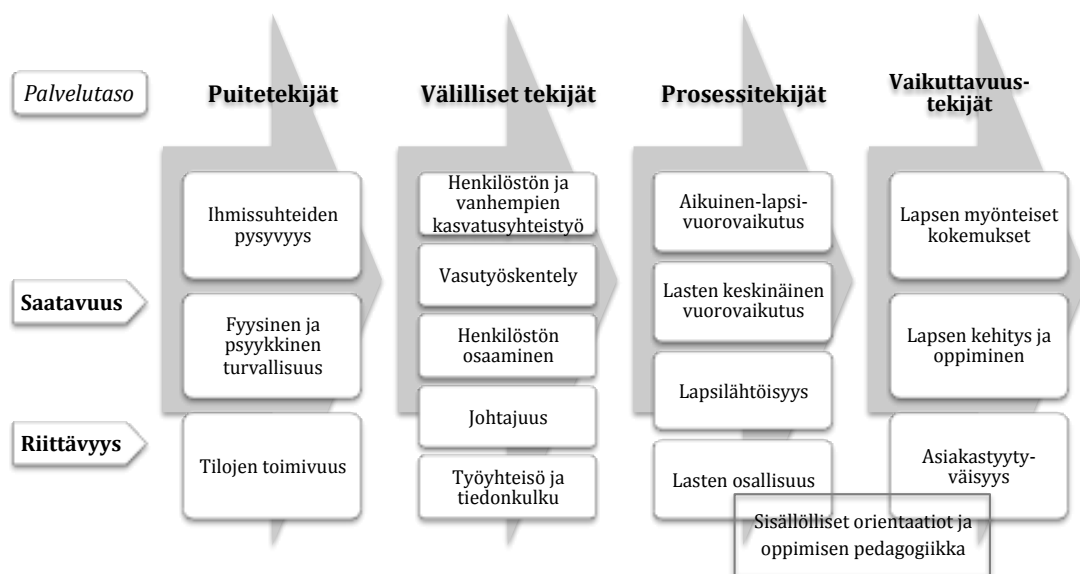
Opinnäytetyöni kannalta oleellisin on toinen perspektiivi, eli vanhempien näkökulma. Tähän kuitenkin linkittyy osittain myös lasten perspektiivi, joka tulee esiin vanhempien kautta. Vanhemmat voivat saada tietoa päiväkodin toiminnasta lapsen puheiden ja kokemusten perusteella joka mahdollisesti myös vaikuttaa vanhempien mielikuvaan.

Kuvio 2. Katzin (1993) Varhaiskasvatuksen laadun neljä perspektiiviä (Alila 2013: 47)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen laadututkimuksissa yksi käytetyimmistä laadun arvioinnin välineistä on Hujalan kehittämä laadunarvioinninmalli (kuvio 3). Ensimmäisen kerran se julkaistiin vuonna 1995, jonka jälkeen sitä on kehitetty vastaamaan paremmin

tämän päivän varhaiskasvatuksen laatuvaatimuksia. Hujalan ja Fonsénin (2011) mukaan mallin taustalla on näkemys siitä, että teoria ja tutkimustieto tuovat laadukasta ymmärrystä lapsuudesta ja varhaiskasvatuksesta, jonka pohjalta voidaan kehittää laadukkaita kasvatuskäytäntöjä. Laadunarvioinnin mallissa on neljä erilaista näkökulmaa, jotka ovat muodostuneet kansainvälisten tutkimusten analysoinnin pohjalta. Näkökulmien lähtökohtana on päivähoitopalveluiden riittävyys ja saatavuus, joka on laissa määrätty. Mallissa esiteltyjen laatutekijöiden oletuksena on, että ne ovat toisistaan riippuvaisia ja laadukas lopputulos vaatii laadukkaan prosessin. Laatutekijöitä voidaan tarkastella myös erikseen, mutta kokonaisvaltaisen laadunarvioinninkehityksen ne muodostavat kun niitä käsitellään yhdessä. (Alila 2013: 50; Hujala–Fonsén 2011: 318.)

Kuvio 3. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli Hujalan ja Fonsénin (2011) päivittämänä.

Laadunarvioinninmallissa **palvelutaso** sisältää palveluiden saatavuuden ja riittävyyden osa-alueet. **Puitetekijät** mittaavat edellytyksiä laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutamiselle ja niitä voidaan pitää laadukkaan päivähoidon reunaehtoina. Puitetekijät säätelevät toiminnan fyysisiä ja psyykkisiä edellytyksiä. **Välilliset tekijät** ohjaavat varhaiskasvatuksen toiminnan laatua välillisesti. Välillisillä tekijöillä mitataan kasvatusprosessin suunnitteluun, ohjaamiseen ja henkilöstön osaamisen varmistamiseen liittyviä tekijöitä. Siihen kuuluu myös vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö näkökulma. **Prosessitekijöiden** avulla tarkastellaan kasvatusprosessin toteutumista ja lapsen ja kasvattajan välistä sekä lapsien keskinäistä vuorovaikutusta. **Vaikuttavuustekijöiden** kautta voidaan kuvata varhaiskasvatuksen tasoa ja laatua. Näkökulmana on lasten ja vanhempien kokemukset laadusta ja vaikuttavuudesta sekä yleisesti tyytyväi-

syys varhaiskasvatuksesta. Uudistetussa laadunarvioinninmallissa on sisällölliset orientaatiot ja oppimisen pedagogiikka eriytettynä omaksi osakseen, kuitenkin sen ollessa tiiviisti linkitettyä prosessi- ja vaikuttavuustekijöihin. Tämä siksi, että laatumallin pohjalta tehtävät arvioinnin kriteerit rakentuvat ammattilaisille ja asiakkaille/vanhemmille samanlaisiksi. Oppimisen pedagogiikkaa koskien arviointi eriytyy, koska ammattilaiset arvioivat opetuksen sisältöä prosessitekijänä ja vanhemmat tarkastelevat samaa asiaa vaikuttavuuden näkökulmasta, eli siitä miten he kokevat lapsen opettamisen ja kehittymisen. (Hujala – Fonsén 2011: 317–319; Alila 2013, 50–51.)

Tutkimuksia, joissa on selvitetty ja listattu konkreettisesti vanhempien käsityksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ei juurikaan löydy. Opetus- ja kulttuuriministeriön Vaikuta varhaiskasvatukseen -kyselyssä ja aikaisemmassa Stakesin Vaikuta vanhempi -selvityksissä kartoitettiin vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä (Alila – Eskelinen 2014; Kronqvist – Jokimies 2008). Näissä ei varsinaisesti ole listattu sitä mikä on vanhempien käsitys laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja päivähoidosta, mutta näistä pystyy poimimaan vanhempien arvostamia elementtejä palvelusta. Vastauksista olen tehnyt yhteenvedon, jonka mukaan vanhemmat pitävät laadukasta varhaiskasvatusta ja päivähoitoa

- Palveluna, joka on saatavilla ja huomioi perheiden tarpeet
- Palveluna, joka toimii ajan tasalla olevissa tiloissa ja on monipuolista
- Hoitona ja huolenpitona, joka on ammattilaisten toteuttamaa
- Toimintaa, joka tukee lapsen kasvua, kehitystä ja yksilöllisyyttä
- Palvelua ja toimintaa, jossa toteutuu vuorovaikutus ja yhteistyö kaikkien osallisten kesken
- Pieninä lapsiryhminä, joissa aikuisten ja lasten väliselle kohtaamiselle on mahdollisuus
- Ihmissuhteina, jotka ovat mahdollisimman pysyviä

3.3 Turvallisuus varhaiskasvatuksessa ja päivähoidossa

Varhaiskasvatustyössä päivähoidossa turvallisuudella tarkoitetaan yksinkertaisesti työn turvallista toteuttamista. Toimintayksikön henkilöstö ja lapset sekä satunnaisesti käymässä olevat henkilöt kuuluvat tarkastelun piiriin. Myös tilojen, ympäristön ja toimintavälineiden asianmukaisuus ovat turvallisuuden keskiössä. Turvallisuutta tarkasteltaessa tulee huomioida myös henkiset tekijät, tiedonhallinta, resurssit sekä toiminnan laa-

tua ja vastuuta koskevat seikat. (Saarsalmi 2008: 13.) Vantaan kaupungin kesätoimintaohjeessa (2016) kesätoiminnan järjestämisen päätavoitteena on lapsen hyvinvointi ja turvallisuus, sekä toiminnan pedagogisuus.

Varhaiskasvatuksessa määrätietoinen ja järjestelmällinen turvallisuustoiminnan suunnittelu ja käytännön toteutus ovat perustana turvallisuustyölle. Tavoitteena on lasten ja henkilöstön turvallisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen sekä kehittäminen varhaiskasvatusympäristön riskien hallinnan keinoin. Henkilöstön riittävä määrä ja turvallisuuskoulutus, ovat osa toiminnan riskien hallintaa. (Saarsalmi 2008: 3.) Varhaiskasvatussuunnitelman (2005) mukaan varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten, ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Rakennetut tilat, lähiympäristö ja toiminnan eri psyykkiset ja sosiaaliset ympäristöt sekä välineet ja materiaalit kuuluvat varhaiskasvatusympäristöön.

3.3.1 Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus

Varhaiskasvatuslain (19.1.1973/36) mukaan päivähoito on pyrittävä järjestämään niin, että se tarjoaa lapselle lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan. Lain mukaan lapsille tulee järjestää päivähoidossa ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto. Kelpoisuusvaatimuksia vastaavaa henkilökuntaa tulee olla riittävästi, eikä lapsiryhmien koko saa ylittää laissa säädettyjä suhdelukuja. Toimintatilojen ja toimintavälineiden tulee olla asianmukaisia, terveellisiä ja turvallisia. Hyvän hoidon ja kasvatuksen lisäksi lapselle tulee turvata riittävä valvonta ja huolenpito sekä tarjota esteetön, turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö. Mikäli ympäristö koetaan lapselle vaaralliseksi kasvattajat keskittyvät toiminnan kontrollointiin eivätkä vaarojen välttämisen vuoksi pysty tarjoamaan lapselle uusia kokemuksia. Usein kuitenkin lasten leikki ja toiminta sisältää jonkinlaista vaaraa ja vahinkoriskiä, eikä lapsia voi koskaan suojella täysin näiltä. Leikkiympäristön riskit voivat myös tarjota lapselle kehittymisen ja oppimisen haasteita. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36; Kekkonen 2000: 4–6, 12, 29–39.)

Fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden määritteleviin tekijöihin kuuluu riittävän henkilökunnan määrän sekä lain määrittelemän lapsiryhmäkoon ja sopivien tilojen lisäksi, henkilökunnan ammattitaito ja muiden lasten käyttäytyminen. Mikäli edellä mainituissa on puutteita, saattaa lasten turvallisuus olla vaarannettuna. Henkilökunnan ammattitaito vaikuttaa siihen kuinka toiminnan suunnittelussa huomioidaan turvallisuus, sekä tur-

vallisuutta heikentävissä tilanteissa toimitaan. Riittävä henkilökunnan määrä vähentää riskiä, ettei toisille lapsille, henkilökunnalle tai ympäristölle aiheudu vaaraa. Esimerkiksi tilanne jossa lapsi karkaa päivähoidosta on harvinaisempi silloin kun henkilökuntaa on riittävästi paikalla. Lasten turvallisuus heikentyy usein toiminnan siirtyessä päivähoidon omien tilojen ulkopuolelle, kuten retkille. Joskus kuitenkin jopa normaalit siirtymä-, leikki- ja ulkoilutilanteet aiheuttavat vaaraa. Tilanteiden ennakointi ja toiminnan huolellinen suunnittelu vähentävät tätä riskiä. Turvallisuus on harvemmin uhattuna perushoidollisissa tilanteissa, mutta esimerkiksi ruokailussa on tärkeää tietää mikäli lapsella on allergioita tai muita erityisruokavalioita. (Varhaiskasvatustilanne 19.1.1973/36; Kekkonen 2000: 4–6, 12, 29–39.)

Psyykkinen turvattomuus ilmenee lapsella yleensä levottomuutena ja keskittymiskyvyttömyytenä, suurena aikuisen läheisyyden ja sylin tarpeena tai kyvyttömyytenä hyväksyä aikuisen asettamia rajoja. Psyykkisen turvallisuuden edistämiseksi lapsi kannattaa hoitosuhteen alussa tutustuttaa hoitopaikkaan, kiinnittää huomiota vakituiseen hoitohenkilökuntaan. Mikäli turvallisten ja tuttujen aikuisten vaihtuvuus on suurta voi lapsen psyykkinen turvallisuus heikentyä. Päiväkodin vakituiset rutiinit ja tavaroiden, istumapaikkojen, sekä tutun päivästruktuurin noudattaminen auttavat lasten psyykkisen turvallisuuden toteutumisessa. Kekkonen (2000: 39) mukaan lapsen perusturvallisuuden keskeisenä perustana ja ylläpitäjänä voidaan pitää tuttuja tavaroita, välineitä ja tiloja. Hänen mukaansa myös yksi tärkeimmistä lasten turvallisuuden edellytyksistä on hoitosuhteen pysyvyys. (Kekkonen 2000: 35–39.)

Järvinen ym. (2009: 143–146) mukaan sosiaalisella turvallisuudella tarkoitetaan turvallista sosiaalista toimintaympäristöä, jossa varhaiskasvatusta toteutetaan. Kaikki mitä kasvattajat ja lapset hoitopäivän aikana tekevät, niin sisällä, kuin ulkona, kuuluvat osaltaan sosiaaliseen toimintaympäristöön. Ryhmän sisäinen toiminta ja dynamiikka, sekä paikalla olevien ihmisten väliset suhteet ja vuorovaikutus vaikuttavat tähän. Lapsen tuonti- ja hakutilanteet, sekä siinä osallisena olevat henkilöt ovat myös osa tätä.

3.3.2 Turvallisuus Vantaan päivähoidon kesäpäivystyksessä

Henkilöstölle tehdyssä kesätoiminnanohjeessa (2016) korostetaan lapsen hyvinvointia ja turvallisuutta. Kasvattajia ohjeistetaan tutustumaan huolellisesti oman yksikön kesäpäivystykseen osallistuviin lapsiin ja mahdollisiin erityistarpeisiin. Henkilökuntaa ohjeistetaan kiinnittämään erityisesti huomiota kasvattajien ja vanhempien väliseen lapsikoh-

taiseen tiedonsiirtoon sekä jokaisen tulijan ja lähtijän huomiointiin. Kasvatushenkilökunnalle kesäpäivystys tuo haasteita, sillä monet lapsista ovat tuntemattomia, tilat voivat olla uudet ja työkavereiden tapa tehdä työtä voi poiketa omasta. Kesäpäivystyksen suunnittelussa ja toiminnan toteutuksessa tulee huomioida korostunut turvallisuuden tarve. (Kesätoimintaohje 2016; Tervetuloa päivystykseen 2016.)

Turvallisuutta pystytään edistämään esimerkiksi nimilapuilla, tilojen käytön suunnittelulla, riittävällä henkilöstöresurssilla ja työvuorolistojen tarkalla suunnittelulla. Kesäpäivystykseen osallistuvien erityistä tukea tarvitsevien lasten tukitoimenpiteet käydään läpi lapsikohtaisesti. Ahkera tiedottaminen ja tiedonsiirto henkilökunnalle ja vanhemmille, sekä yhteisten pelisääntöjen sopiminen kaikkien päivystykseen osallistuvien kesken, edesauttaa turvallisuuden toteutumista. Ennen päivystystä lapsista kootaan listat ja kerätään kaikkien perustiedot yhteen paikkaan esimerkiksi vaaratilanteita ja tapaturmia varten. Lasten allergioista ja erityisruokavalioista ilmoitetaan keittiölle etukäteen ja niihin kiinnitetään kesäpäivystyksen aikana erityistä huomiota. Lisäksi pyritään huomioimaan ja ymmärtämään lasten reagoiminen muutokseen sylin ja psyykkisen turvallisuuden vahvistamisen keinoin. (Kesätoimintaohje 2016.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tutkimuskysymykset

Suomessa kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus päivähoidon. Vuonna 2014 alle kouluikäisistä lapsista 63% eli noin 230 000 lasta oli hoidossa kodin ulkopuolella. Näistä lapsista suurin osa, 92% olivat hoidossa kunnallisessa päiväkodissa tai perhepäivähoitajalla. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016.) Alilan ja Eskelisen (2014: 23, 45) opetus- ja kulttuuriministeriölle tekemässä selvityksessä vanhemmat kaipaavat kehittämistä loma-aikojen järjestelyihin ja tiedonkulkuun ei olla täysin tyytyväisiä. (Vaikuta varhaiskasvatukseen 2014.)

Varhaiskasvatustien ja varhaiskasvatussuunnitelman uudistukset ovat antaneet uudenlaista medianäkyvyyttä lasten päivähoidolle ja varhaiskasvatukselle. Tämä varmasti on yhtenä osasyynä siihen, miksi vanhemmat ovat aktivoituneet keskustelemaan varhaiskasvatuksesta, erityisesti sen laadusta ja turvallisuudesta. Henkilökunnan koulutusta-

soon, ryhmäkokoihin ja varhaiskasvatuksen laadukkaaseen toteuttamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa hoidosta ja haluavat olla mukana vaikuttamassa siihen. (Vaikuta varhaiskasvatukseen 2014; Alila – Eskelinen 2014.)

Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä oli selvittää vanhempien kokemuksia päiväkodin kesäpäivystyksestä. Tavoitteena oli saada tietoa kesäpäivystyksen toimivuudesta ja laadusta vanhempien näkemysten kautta. Tuloksia voidaan hyödyntää Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen varahoidon ja kesäpäivystyksen toiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksen, *miten laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus toteutuu Vantaan kaupungin päiväkodin kesäpäivystyksessä*, jaoin kolmeksi alakysymykseksi:

1. Miten turvallisuus toteutuu kesäpäivystyksessä vanhempien näkökulmasta?
2. Kuinka vanhemmat kokevat yhteistyön ja tiedonkulun sujuvan kesäpäivystyksessä?
3. Miten laadukas varhaiskasvatus kesäpäivystyksessä näyttäytyy vanhemmille?

4.2 Teemahaastattelu

Vantaalla kesätoiminnasta vastaavat päiväkodit keräävät vanhemmilta palautetta päivästä suullisesti, sekä kvantitatiivisesti kyselylomakkeen avulla (Kesätoimintaohje 2016). Vallin (2001) mukaan kyselylomaketutkimusta tehtäessä suurin vaiva on kysymysten tekemisessä, jossa tulee olla erittäin huolellinen. Kysymysten muoto voi aiheuttaa virheitä tulkinnassa jos vastaaja ja tutkija eivät ajattele samalla tavalla, eikä jatko- tai tarkentavien kysymysten esittäminen ole mahdollista. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jossa olen kartoittanut vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä teemahaastattelulla. Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun, jotta saisin mahdollisimman kattavan kuvan vanhempien mielipiteistä. Haastattelussa on mahdollisuuksia joustolle ja mahdollista esittää tarkentavia ja syventäviä kysymyksiä, joiden avulla kattavan kuvan saaminen ilmiöstä on mahdollista. (Kananen 2015: 147–153.) Opinnäytetyöni tuloksien ja Vantaan kaupungin omien palautteiden avulla saadaan mahdollisimman monipuolisesti palautetta kesäpäivystyksestä.

Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä yksi käytetyimmistä on haastattelu. Haastattelutyyppinä ja -tasoina on monia ja yksi näistä on teemahaastattelu. Teema-

haastattelu asettuu tarkan yksityiskohtaisen lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin. Haastattelu etenee ennalta suunniteltujen teemojen mukaan ja se on astetta strukturoidumpi kuin avoin haastattelu. Teemoilla on tarkoitus tavoittaa ilmiö ja saada siitä ymmärrys. Ennalta päätetyt teemat pyritään keskustelemaan kaikkien tutkittavien kanssa, mutta vapaalle puheelle ja uusille keskustelupoluille annetaan enemmän tilaa. Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, johon ei liity pikkutarkkojen kysymysten esittäminen vaan aiheiden tulee olla laaja-alaisia, joihin ei voi vastata lyhyesti. Haasteena teemahaastattelussa on aihepiirin laaja tuntemus ja taustoihin perehtyminen. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 74–77; Kananen 2015 147–153; Kananen 2014: 71–89; Hirsjärvi – Hurme 2008: 47–48.)

4.3 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Kohderyhmänä ovat Vantaalla yhden päiväkodin kesäpäivystykseen osallistuneiden lasten vanhemmat. Kyseisen päiväkodin kesäpäivystykseen osallistui yhteensä seitsemän eri päiväkotiyksikön lapsia. Hoitoa tarvitsevia lapsia oli ilmoittautunut näistä päiväkodeista yhteensä noin 80-100, riippuen viikosta. Kyseisessä päiväkodissa on järjestetty myös aikaisempina vuosina kesäpäivystystä, joten kesätoiminnan järjestäminen oli jo jokseenkin vakiintunutta. Alueella oli myös paljon hoitoa tarvitsevia lapsia, joten uskoin haastateltavia vanhempia löytyvän helposti. Ennen opinnäytetyöni aineiston keruuta hain tutkimusluvan Vantaan kaupungin sivistystoimelta, joka minulle myönnettiin 6.6.2016.

Ennen haastatteluiden tekemistä pyrin saamaan mahdollisimman laajan kuvan ilmiöstä lukemalla olemassa olevaa tietoa, sekä keskustelupalstoja, artikkeleita, ynnä muita aiheeseen liittyviä kirjoituksia. Teoreettiseksi pohjaksi perehdyin siihen, mitä laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus suomalaisessa päivähoidossa ja varsinkin Vantaalla on. Haastatteluiden tueksi tein haastattelurungon johon kirjasin ne teemat, jotka pyrin käymään kaikkien haastateltavien kanssa läpi, sekä mietin valmiiksi kysymyksiä joilla saan vietyä keskustelua eteenpäin. Kananen (2014: 73–74) mukaan tutkija vaikuttaa kysymyksillään saamaansa tietomäärään, syvyyteen ja laatuun. Dikotomisat kysymykset, joihin voi vastata lyhyesti kyllä tai ei, johtavat suppeaan aineistoon ja ne saattavat ohjata haastateltavaa liikaa. Tämän vuoksi halusin miettiä etukäteen laajentavia kysymyksiä, jotta haastattelut etenee hyvin.

Vantaan kesätoimintaohjeessa (2016) korostettiin lapsen hyvinvointia ja turvallisuutta, toiminnan pedagogisuutta sekä henkilökunnan ja vanhempien välistä tiedonsiirtoa. Hujalan (2011) laadunarviointimallissa laadun toteutumista tarkastellaan eri osatekijöiden kautta. Näitä osatekijöitä yhdistelin kuvaavien termien alle, joiden kautta minusta oli mahdollista tarkastella kyseisiä elementtejä. Termeiksi muodostui seuraavat: turvallisuus, kasvatusyhteistyö, ammattitaito, tiedonkulku, vuorovaikutus, lapsilähtöisyys, kokemukset ja pedagogisuus. Yhdistämällä Vantaan kesätoiminnan periaatteet ja laadunarviointimallista nousseet termit muodostui haastattelun teemoiksi turvallisuus, henkilökunta, tiedonkulku, laatu ja kehittäminen. Teemoissa painottuu hieman enemmän Vantaan omat tavoitteet, mutta niiden laaja-alaisuuden vuoksi pystytään niissä käsittelemään koko laadunarvioinninmallia.

Haastattelurunkoon (Liite 1.) kirjasin alkuun taustatietoja, joiden koin olevan oleellisia tutkimuksen kannalta ja joiden kautta sain helposti aloitettua haastattelun. Haastattelurungon suunnitteluvaiheessa testasin keskustelun etenemistä muutaman kesäpäivästyksen työntekijän kanssa ja kysyin myös heidän mielipiteitään rungon sisällöstä. Tämän perusteella muokkasin sitä niin, että taustatietojen jälkeen kysyin vanhemmilta milloin he olivat saaneet tiedon kesäpäivästyksen ajankohdasta ja paikasta. Tästä oli helppo siirtyä keskustelemaan yleisesti tiedonkulusta ja -siirrosta. Haastattelutilanteissa etenin haastateltavien ehdoilla, kuitenkin varmistaen, että jokainen teema käydään läpi.

Aineisto on kerätty heinäkuussa 2016 viikolla 30. Tutkimuksesta, sen sisällöstä ja eettisistä seikoista kerrottiin vanhemmille ryhmien oviin kiinnitetyllä tiedotteella (Liite 2). Haastatteluiden yhteydessä vanhemmille tiedotettiin oikeudesta kieltäytyä tutkimukseen, sekä tutkijan yhteystiedot mikäli vanhempi haluaa myöhemmin perua haastattelunsa tai hänelle tulee lisäkysymyksiä/ajatuksia. Jokainen haastattelu toteutui omasta aloitteestani, siitä että kysyin vanhemman halukkuutta osallistua haastatteluun. Pyrin haastattelemaan mahdollisimman monipuolisesti eri ikäisiä, eri kulttuureista ja eri sukupuolta olevia vanhempia. Aina löytyi päiväkodilta sopiva tila tai paikka missä haastattelu pystyttiin tekemään, välillä pihalla, välillä sisällä. Haastatteluita tein yhteensä neljänä eri päivänä. Ensimmäisenä päivänä haastattelin kahta vanhempaa. Ensimmäinen haastattelu sujui luontevasti ja se eteni niin hyvin, että haastattelijana minun piti esittää vain joitakin tarkentavia kysymyksiä. Toisessa haastattelussa jouduin kysymyksiä esittämään hieman enemmän, jotta kaikki teemat tulivat varmasti käytyä läpi ja siinä korostui enemmän haastattelijan ja haastateltavan välinen vuoropuhelu. Haastatteluiden aineiston purin heti samana päivänä tietokoneelle tekstitiedostoksi. Tämä mahdollisti

aineiston sisällön kautta haastattelurungon ja ennalta suunniteltujen kysymysten muokkaamista paremmiksi, seuraavia haastatteluja varten.

Haastatteluja varten kirjasin itselleni ylös valmiiksi muutamia teemojen mukaisia avoimia kysymyksiä sekä mahdollisia tarkentavia kysymyksiä. Ensimmäisten haastatteluiden jälkeen muokkasin haastattelurunkoa poistamalla siitä ylimääräiset käsitteet ja jättäen vain varsinaiset teemat siihen. Järjestin myös teemat uudestaan nostamalla laadun ensimmäiseksi ja siirtämällä henkilökuntaa koskettavat tiedot siihen. Näin haastattelurunko mukaili enemmän keskustelun etenemistä. Loput haastattelut tein kolmena eri päivänä, kolme haastattelua jokaisena. Näistä purin myös aineiston välittömästi tietokoneelle. Haastatteluja tehdessäni havaitsin, että vaikka jokaisessa haastattelussa järjestys ja sturktuuri oli hieman erilainen, tuli niissä helposti käsiteltyä samat asiat. Haastatteluissa käsiteltävät teemat ja niiden sisällöt oli hyvä osata ulkoa, jotta turhalta toistolta säästyttiin. Haastatteluiden aineisto saturoitui eli kylläntyi hyvin nopeasti ja viimeisissä haastatteluissa ei tullut juurikaan uutta tietoa. Näiden vanhempien kokemukset kuitenkin vahvistivat jo aikaisemmin ilmitulleita asioita. Tämän vuoksi en kokenut tarvetta haastatella enempää vanhempia. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 87–90.) Myös omissa haastattelutaidoissani tapahtui kehitystä. Viimeisenä päivänä tekemäni haastattelut tuntuivat luontevilta, enkä tarvinnut haastattelurunkoa juurikaan avukseni.

Heinäkuussa 2016 haastattelupäiväkodin kesäpäivystykseen osallistui 53-81 lasta, päivästä ja viikosta riippuen. Kaikkien päivien lapsimäärät yhteenlaskettuna ja jaettuna heinäkuun hoitopäivillä, saadaan keskiarvoksi 64 lasta / päivä. Suorittamani haastatteluaineisto kattaa yhteensä 17 lapsen huoltajien kokemukset, eli noin 26,5% hoitoon osallistuneista lapsista. Haastatteluun osallistui 11 vanhempaa, mutta yhden vanhemman vastaukset jouduin hylkäämään aineiston purkuvaiheessa, sillä yhteisen kielen puuttumisen vuoksi en voinut olla varma hänen ymmärtäneen keskustelua täysin. Aineisto koostuu siis 10 vanhemman kokemuksista, joista seitsemällä oli kaksi lasta kesäpäivystyksessä ja kolmella yksi lapsi. Haastatteluaiheessa keräsin taustatietoina myös haastateltavien iät, sukupuolet ja missä päiväkodissa lapset normaalisti ovat. Nämä tiedot eivät osoittautuneet merkittäviksi aineiston analyysin kannalta, sillä vanhempien välisten kokemusten vertailu mielipide-erojen vuoksi ei ollut tarpeen.

4.4 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen yleisin käytetty analyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Se on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kategorisointiin, identifiointiin ja koodaamiseen laadullisessa tutkimuksessa. Sisällönanalyysin tarkoituksena on tuottaa tutkijalle metodiset raaka-aineet, mutta pohdinta tapahtuu kuitenkin tutkijan oman tiedon ja ajattelun kautta. Sen lisäksi että sisällönanalyysi on yksittäinen metodi, voidaan se katsoa myös teoreettiseksi viitekehykseksi. Sisällönanalyysillä voidaankin analysoida lähes mitä vain dokumenttia, kuten kirjaa, haastattelua, keskustelua, puhetta, raporttia, artikkelia ynnä muita eli lähes mitä vain suullista tai kirjoitettua kommunikaatiota. Sisällönanalyysin keinoin aineisto voidaan tiivistää sellaiseksi, jotta ilmiöiden ja asioiden tarkastelua voidaan tehdä. Aineistosta pystytään tutkimaan samanlaisuuksia, erilaisuuksia, näiden merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. Tämän analyysitavan pyrkimyksenä on luoda hajanaisesta aineistosta selkeää ja yhtenäistä informaatiota. Tällöin aineiston tulkinta ja johtopäätösten tekeminen on mahdollista. (Tuomi – Sarajärvi 2006: 105, 2009: 91.)

Opinnäytetyöni aineiston analyysi on tehty sisällönanalyysin ja teemoittelun menetelmillä. Tuomi ja Sarajärvi (2009: 93) vertaavat teemoittelua ja luokittelua toisiinsa, mutta teemoittelussa painottuu se, mitä kustakin teemasta on sanottu. Kyse on laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa vertailun aineistossa esiintyneiden teemojen välillä. Ideana on etsiä samaa teemaa kuvaavia näkemyksiä aineistosta.

Haastatteluiden jälkeen kirjoitin ne välittömästi tekstimuotoon, eli litteroin ne. Ensimmäisten haastatteluiden kirjaamisen jälkeen ymmärsin aineistossa olevan myös paljon tutkimukseni kannalta epäolennaista tietoa. Tämän vuoksi olen käyttänyt propositiota-son litterointia, jossa kirjataan ylös vain haastattelun ydinsisältö. Haastateltavien tietojen suojaamiseksi litteroinnin vaiheessa nimesin haastattelut juoksevan numeroinnin H1-H10 (H=Haastateltava) mukaan. Litteroinnin jälkeen etsin aineistosta toisiinsa liittyvät tekstikokonaisuudet, jotka pelkistin/tiivistin ja ryhmittelin ne allekkain. Näille kokonaisuuksille nimesin alateemat, joita voidaan kutsua myös alakategorioiksi. Alateemat yhdistin Hujalan (2011) laadunarvioinninmallissa esitettyjen kategorioiden alle, jotka nimesin yläkategorioiksi. Lopulta yhdistin yläkategoriat yhdistävän kategorian alle, jotka oli määritelty laadunarvioinninmallissa (Taulukko 1). Näin aineistoista nousseet asiat olivat löytäneet paikkansa laadunarvioinninmallin osatekijöiden, eli puitetekijöiden, välil-

listen tekijöiden, prosessitekijöiden ja vaikuttavuustekijöiden alta. Tämän jälkeen kävin aineistoa läpi vielä laadunarvioinninmallista lähtien. Tarkastelin, jäikö minulta mahdollisesti huomaamatta jokin osa-alueen osa aineistosta. Näin ollen kuvaisin aineiston sisällönanalyysiä aineistolähtöisen ja teorialähtöisen yhdistelmäksi, teoriaohjaavaksi analyysiksi. (Kananen 2014: 171–174.)

Taulukko 1. Haastatteluissa esiin nousseet teemat

Alateema/alakategoria?	Yläkategoria?	Yhdistäväkategoria?
?		
Tutut hoitajat? Hoitajien vaihtuvuus? ?	Ihmissuhteiden pysyvyys?	PUITETEKIJÄT? ?
Turvallisuus? Aikaisempi kokemus? Fyysinen turvallisuus? Psyykkinen turvallisuus?	Fyysinen ja psyykkinen turvallisuus?	
Sijainti? Tilavuus? ?	Tilojen toimivuus?	
?		
Huomiointi? Joustavuus? Yhteistyö? ?	Henkilöstön ja vanhempien kasvatusyhteistyö?	VÄLILLISET TEKIJÄT? ?
Ammattitaito? Palveluhenkisyys? ?	Henkilöstön osaaminen?	
Tiedottaminen? Lapsen päivä? Ryhmän tunnus? ?	Tiedonkulku?	
?		
Kaverit? ?	Lasten keskinäinen vuorovaikutus?	PROSESSITEKIJÄT? ?
Lapsilähtöisyys? ?	Lapsilähtöisyys?	
?		
Lasten kokemukset? ?	Lapsen myönteiset kokemukset?	VAIKUTTAVUUSTEKIJÄT? ?
Vanhempien kokemukset? Järjestelyn toimivuus? Laatu? Palaute?	Asiakastyytyväisyys?	

5 Tulokset

Vastausta opinnäytetyön tutkimuskysymykseen miten laadukas ja turvallinen varhaiskasvatus toteutuu Vantaan kaupungin päiväkodin kesäpäivystyksessä, vanhempien näkökulmasta, selvitin kolmen alakysymyksen kautta; Miten turvallisuus toteutuu kesäpäivystyksessä vanhempien näkökulmasta? Kuinka vanhemmat kokevat yhteistyön ja tiedonkulun sujuvan kesäpäivystyksessä? Miten laadukas varhaiskasvatus kesäpäivystyksessä näyttäytyy vanhemmille?

Vanhemmat olivat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä kesäpäivystyksen toteutukseen. Haastatteluissa nousi selvästi esille neljä teemaa ylitse muiden. Turvallisuus, kasvatusyhteistyö, tiedonkulku ja asiakastyytyväisyys. Kaikki nämä liittyvät vahvasti teoriaohjaavan sisällönanalyysin perustana käytettyyn Hujalan (2011) laadunarviointimalliin. Turvallisuus osana puitetekijöitä, kasvatusyhteistyö ja tiedonkulku välillisenä tekijänä ja näiden kautta etenevästi vaikuttavuustekijöiden asiakastyytyväisyyteen.

Haastatteluissa vanhemmat vertasivat paljon kesäpäivystyksen toimintaa normaaliin päiväkodin arkeen ja sitä kautta kertoivat kokemuksia päivähoiton yleisestä toimivuudesta. Näitä tietoja aineistosta on käytetty vain niiltä osin, kun ne ovat oleellisesti liittyneet kesäpäivystykseen. Aineiston luotettavuuden varmistamiseksi, olen lisännyt katkelmia vanhempien haastatteluista tuloksien yhteyteen. Tuloksien raportoinnissa etenen aineiston analyysissä käytetyn laadunarvioinninmallin mukaisesti vasemmalta oikealle, puitetekijöistä vaikuttavuustekijöihin, sekä tutkimuskysymyksien mukaisesti aloittaen ensimmäisestä.

5.1 Turvallisuus vanhempien silmin

Kaikki vanhemmat kertoivat olevansa tyytyväisiä kesäpäivystyspäiväkodin sijaintiin. Päiväkodin pihaa ja tiloja keuhuttiin paljon tilaviksi ja niillä nähtiin olevan positiivisia vaikutuksia lasten leikin mahdollistajina. Vanhemmat näkivät varsinkin pihassa positiivista vaihtelua, eivätkä he ole miettineet tai epäilleet sen turvallisuutta.

H8: "Kun täällä on piha ja tilat paljon paremmat, niin lapset tykkää. Pystyy tuihuamaan kaikennäköistä."

H1: "En mä ole oikeen edes miettinyt, enkä epäillyt [turvallisuutta]. Kyllä oon tuonut ihan turvallisesti mielen tänne."

Fyysistä turvallisuutta enemmän keskiöön haastatteluissa nousi psyykkinen turvallisuus. Vanhemmilla joille toiminta oli uutta, oli ollut enemmän stressiä ja hätää lasten pärjäämisestä. Kesäpäivystyksen alussa huolta oli aiheuttanut, jos ei ollut tarkkaa tietoa missä lapsen ryhmä sijaitsee ja keitä hoitajia siellä on. Mikäli ryhmässä ei ollut ketään lapselle ennestään tuttua hoitajaa, oli vanhemmista lapsilla ilmennyt enemmän varovaisuutta ja sopeutuminen oli kestänyt pidempään. Päivystyksen päätteeksi kuitenkin kaikilla vanhemmilla oli myönteinen mielikuva lasten sopeutumisesta ja pärjäämisestä. Erityisesti kiiteltiin sitä, että tilat ja ryhmien sijainnit pysyivät samoina edellisvuosien kanssa. Vanhemmista lapsien oli helpompi tulla ja mukautua, kun toimintaa toteutettiin edellisvuosien kanssa samalla kaavalla.

H1: "Etukäteen stressasin et miten se tieto kulkee kun on uusia kasvoja ja vasta tammikuussa aloitettu. Mut sitten sain tietää et molempien omat hoitajat on täällä."

H4: "Alussa oli vaikeeta kun hoitajat vaihtu ja pienemmällä ei ollut tuttuja. Kesti jotenkin pidempään tottua [kun vanhemmalla lapsella] ja tavarat oli aina hukassa."

H6: "Kiva että on samassa paikassa ja samassa ryhmässä. Lapsen on helppo tulla. [lapsen nimi] on tullut mielellään."

Vanhemmat puhuivat haastatteluissa paljon tutuista aikuisista ja heidän merkityksestä kesäpäivystyksessä. Heidän mielestään tutut aikuiset vähensivät stressin määrää, niin vanhemmilla, kuin lapsillakin. Vanhemmista lasten oli helpompi tulla kesäpäivystykseen kun vastassa oli ennestään tuttuja kasvoja. Suurimalla osalla oli myönteinen kokemus tuttujen hoitajien läsnäolosta. Muutama kertoi olleensa pettynyt hoitajien vaihtuvuuden vuoksi. Niillä joilla oli aikaisempaa kokemusta kesäpäivystyksestä oli selkeämpi kuva toiminnasta ja erityisesti luotto siihen, että se on turvallista. Kaikki haastateltavat vanhemmat kertoivat tuovansa lapset turvallisista ja hyvin mielin päivystykseen.

5.2 Vanhemmat kokivat yhteistyön ja tiedonkulun sujuvaksi

Vanhemmat olivat saaneet tiedon kesäpäivystyksen sijainnista ja järjestelystä keväällä samalla kun heidän kesälomasuunnitelmia kartoitettiin. Vanhemmista tieto kesän järjestelyistä tuli riittävän ajoissa. He kokivat informaation ja tiedon kulkevan hyvin eikä siihen kaivattu muutoksia. Tästä huolimatta kukaan vanhemmista ei tiennyt ryhmien värikoodeja. Jokaisella seitsemällä päiväkodilla oli oma väritunnuksensa, joka toistui ryhmien, ryhmän aikuisten sekä lasten nimikylteissä/-lapuissa. Ryhmien puhelinnume-

roista oltiin tietoisia, mutta muista, eri päiväkodit ja niiden henkilöstöt sekä lapset erotavista tekijöistä ei.

H1: "Saatiin varmaan maaliskuussa tietää, että tullaan tänne kun tuli se lappu kesälomista."

H8: "Minusta ihan hyvissä ajoin tuli tieto tästä..."

H4: "Tosi hyvin on tiedotettu ja info kulkee kyllä hyvin. Jos on jotain mielessä niin kyselen sitten."

H9: "En ole kyllä tiennyt mitään tunnusta."

H5: "Ai mikä tunnus? On mulle puhelinnumero annettu, jos tulee kysymyksiä. Mutta en mä mistään värijutusta ole kuullut."

Osalle vanhemmista oli kerrottu, että päiväkotiiin saa tulla tutustumaan etukäteen ja katsomaan paikkoja ennen päivystyksen aloitusta. Vain yksi heistä oli käynyt päiväkodin pihalla ennakkoon. Puolet vanhemmista olivat sitä mieltä, että heille kerrotaan riittävästi tietoa lapsen päivästä ja heidän ei tarvitse erikseen kysellä. Osa vanhemmista kertoi kysyvänsä itse näitä tietoja, mutta ei kokenut tätä huonona, vaan enemmänkin kuuluvan vanhemman vastuulle. Hoitajilla koettiin olevan riittävästi tietoa lasten päivästä, jopa normaalia arkea enemmän.

H8: "Aina on osattu kertoa miten on syönyt, nukkunut ja käynyt vessassa.."

H9: "Ne [hoitajat] aina kertoo miten on mennyt, eikä tarvii kysellä."

H6: "Ei musta normaalisti näin hyvin edes kerrota, että millainen [lapsen] päivä on ollut."

H4: "Mä en kyllä edes aina muista kysyä että miten on päivä mennyt.."

H7: "Ei meille kerrota [lapsen päivästä]"

Vanhemmat kokivat henkilökunnan ammattitaitoiseksi ja joustavaksi. Hoitajien kehuksiin olevan ihania ja palveluhenkisiä. Yhteistyö oli vanhemmista sujuvaa ja he kertoivat olevansa todella tyytyväisiä henkilökuntaan, niin kesäpäivystyksessä, kuin normaalissa arjessakin. Vaikka kaikki vanhemmat eivät tunnistanee omaan ryhmään hoitajia, heidän mielestään tulo- ja hakutilanteissa, sekä erityistarpeiden osalta huomiointi oli riittävää.

H3: "Aina kun tulen hakemaan, niin joku tulee juttelemaan. En mä tunnista niitä hoitajia, niin on ihan kiva ettei tarvitse itse arpoa."

H1: "Hän yleensä hakee [isä] ja minä tuon, aina on mennyt hyvin"

H2: "Kivasti on huomattu kun tullaan hakemaan. Joka päivä kyllä jutellaan hoitajien kanssa. Oon yrittänyt silleen ettei ole kiire, niin on aikaa.. sille juttelulle."

H5: "Niin kun me tarvittiin sitä aamupäivystystä, niin hyvin järjestyi se aikainen hoito."

5.3 Kesäpäivystyksestä lapsille uusia kavereita

Vanhemmista ryhmäkoot tuntuivat normaalia pienemmiltä kesäpäivystyksessä. Osa vanhemmista pohti tämän johtuvan mahdollisesti suuresta pihasta ja paikalla olleiden hoitajien määrästä.

H8: "Ryhmäkoko tuntuu jotenkin pienemmältä ja et lapsia on vähemmän. Tämä on lapsille niin kun lomaa, ei niin jäykkää. Ehkä kun tilaa ja pihaa riittää niin ei joutenkin tunnu yhtään niin kaaokselta."

Kuten jo aikaisemmin tuli ilmi, päivystyksen järjestämistä samoissa tiloissa ja ryhmien pysymistä samoilla paikoilla kehuttiin. Vanhemmista tämä oli lapsilähtöisesti suunniteltu ja sen koettiin madaltavan lasten kynnystä tulla päivystykseen. Haastatteluista puhuttiin paljon uusien sosiaalisten suhteiden luomisesta, eli uusista kavereista ja niiden positiivisista vaikutuksista. Vanhemmista päiväkotien yhdistetyt ryhmät mahdollistivat saman päiväkodin eri ryhmien lasten tutustumisen keskenään ja näin uusi ystävyys saattoi jatkua myös lasten palattua omiin päiväkotiyksiköihinsä. Lapset olivat myös tutustuneet muiden päiväkotien lapsiin yhteisen ulkoilun aikana ja saanut luotua ystävyssuhteita asuinympäristönsä lapsiin. Vanhemmat palasivatkin usein keskustelussa siihen kuinka lapset olivat saaneet uusia kavereita päivystyksen aikana.

H6: "On uusia lapsia niin on saanut uusia kavereita. Tuossa omassa ryhmässä ei taida olla saman ikäisiä, niin on kiva kun on sitten saanut muista kaverin."

H2: "Kotona kertoo et paljon on saanut uusia kavereita. Ja myös muista ryhmistä. On kiva kun sitten niin kun tutustuu tämän alueen muihinkin lapsiin, jos vaikka asuukin ihan lähekkäin."

5.4 Vanhemmista varhaiskasvatus kesäpäivystyksessä on laadukasta

Vanhemmat pitivät lähtökohtaisesti päivähoitoa ja varhaiskasvatusta ja myös kesäpäivystystä laadukkaana sekä hyvin järjestettynä. Vanhemmat olivat yhtä mieltä siitä, että heidän lapsensa saavat laadukasta päivähoitoa. Vanhempien mielestä kesäpäivystys toimii hyvin ja sen toteuttamiseen oltiin tyytyväisiä. Lapset tuotiin mielellään hoitoon ja eikä alun stressistä ollut lopuksi tietoaakaan. Lasten kerrottiin tulevan mielel-

lään kesäpäivystykseen. Mikäli lasta oli alussa jännittänyt uusi tilanne, oli uudet tilat, piha ja lelut sekä uudet kaverit vienyt nopeasti voiton. Iso piha ja vapaa leikki sai läpi haastatteluiden paljon positiivista palautetta ja vanhemmat kertoivat lasten puhuvan näistä myös kotona.

H5: "Kyllä me ollaan oltu tosi tyytyväisiä tähän [päivystykseen]. Töissä sanotaan et tämä on huono juttu, mutta lapsi tykkää."

H10: "Mä en oikein keksi mitään kun kaikki on toiminut niin hyvin."

H2: "Siis musta tämä [päivystys] rullaa hyvin. Oon tosi tyytyväinen kun pienempi oppi kuivaksi tämän aikana, vaikka on kaikkia näitä muutoksia ja hoitajat vaihtuu."

6 Johtopäätökset

Varhaiskasvatuksen määrittely on ollut jo useasti esittää tässä opinnäytetyössä. Sillä tarkoitetaan alle kouluikäisten lasten suunnitelmallista ja tavoitteellista hoitoa, kasvatus ja opetusta (Järvinen ym. 2009:18). Vanhempien käsityksiä ja mielipiteitä siitä mitä laadukas varhaiskasvatus oikein on, ei juurikaan ole listattu konkreettisesti vaikka aiheita liippaavia tutkimuksia onkin tehty (kts. Alila – Eskelinen 2014; Kronqvist – Jokimies 2008). Näiden tutkimusten tulosten pohjalta määrittelin itse vanhempien käsityksen laadukkaasta varhaiskasvatuksesta. Se on monipuolista palvelua, joka on saatavilla ja huomioi perheiden tarpeet sekä toimii ajan tasalla olevissa tiloissa. Se on ammattilaisten toteuttamaa hoitoa ja huolenpitoa, sekä lapsen kasvua, kehitystä ja yksilöllisyyttä tukevaa toimintaa. Lisäksi se on palvelua ja toimintaa, jossa toteutuu vuorovaikutus ja yhteistyö kaikkien osallisien kesken. Sitä toteutetaan pienissä ryhmissä, joissa on mahdollisuus aikuisten ja lasten väliselle kohtaamiselle, ja mahdollisimman pysyviä ihmissuhteita.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin vanhempien haastatteluilla, joissa kartoitettiin heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan kesäpäivystyksen toimivuudesta ja laadusta Vantaalla. Haastatteluissa selvisi, että vanhemmat olivat hyvin tyytyväisiä kesäpäivystyksen toteuttamiseen ja ylipäätään koko järjestelyyn. Laadukas varhaiskasvatus kesäpäivystyksessä näyttäytyy aineiston perusteella vanhemmille enemmänkin fyysisten puitteiden ja lasten tyytyväisyyden kautta. Vanhemmat eivät juurikaan pohtineet toiminnan tarkempaa sisältöä tai pedagogisuutta. Suomessa vanhemmat ovatkin pääsääntöisesti tyytyväisiä päivähoitoon ja varhaiskasvatuspalveluihin (Kalliala 2012: 171; Alila – Eskelinen

2014: 44). Se ei kuitenkaan kerro vielä paljoakaan varhaiskasvatuksen laadusta, sillä harvemmin vanhemmat ovat paikalla näkemässä miten heidän lastensa kanssa päivä-hoidossa ollaan. Usein se, että lapsi syö hyvin, hänestä on mukava lähteä päiväkotiin ja lapsella on kavereita, riittää vanhemmille. (Kalliala 2014: 171.) Alilan ja Eskelisen (2014: 44) opetus- ja kulttuuriministeriölle tekemän selvityksen mukaan vanhemmat pitävät varhaiskasvatusta erittäin tärkeänä palveluna, joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Selvityksessä lapsen mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatustoimintaan ja lasten välisiä kaverisuhteita pidettiin tärkeinä. Kuitenkin kysymyksiin jotka koskivat lasten osallisuutta, lapsen päivähoitopäivään osallistumista, varhaiskasvatustoimintaan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja ammattitaitoista johtamista, tuli paljon epävarmoja vastauksia. Alila ja Eskelinen (2014: 44) toteavatkin tämän voivan viestiä siitä, ettei vanhemmilla välttämättä ole tietoa näistä asioista ja niiden näkyväksi tekeminen onkin varhaiskasvatushenkilöstön tehtävä. Myös kesäpäivystyksen toiminnan sisältöjen heikko arviointi voi viitata vanhempien tiedon puutteeseen varhaiskasvatustoiminnan sisällöstä.

Opinnäytetyöni tulokset olivat hyvin saman suuntaisia kuin Alilan ja Eskelisen (2014) selvityksessä ilmitulleet. Vanhempien oli helppo kertoa heille konkreettisesti näyttäytävistä asioista kuten tilojen käytöstä, hoitajien läsnäolosta ja lasten uusista kaverisuhteista. Vähemmälle huomiolle haastatteluissa jäi Hujalan (2011) laadunarvioinninmallin mukaisiin osatekijöihin peilattaessa vasutyöskentely, johtajuus, aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus, lapsen osallisuus sekä lapsen kehitys ja oppiminen (Taulukko 2). Myöskään mainintoja toiminnan pedagogisuudesta ei tullut, joten laadunarvioinninmallin sisällölliset orientaatiot ja oppimisen pedagogiikka jäi tuloksista pois. Tämä voi mahdollisesti johtua siitä, etteivät kyseiset asiat näyttäyty vanhemmille niin selkeästi tai niistä ei ole ymmärrystä. Haastatteluissa ilmeni myös, etteivät vanhemmat juurikaan pohdi varhaiskasvatuksen toimintaan liittyviä seikkoja. Henkilökunta voisi tuoda vielä paremmin ilmi kesätoiminnan ja ylipäättään varhaiskasvatuksen moniulotteisuutta vanhemmille. Myös kesäpäivystyksessä toimintaa suunnitellaan pedagogisesti ja siinä huomioidaan lasten ikä ja kehitystaso (Kesätoimintaohje 2016).

Taulukko 2. Laadunarviointimallin osatekijöiden ilmeneminen haastatteluiden tuloksissa

Puitetekijät	Välilliset tekijät	Prosessitekijät	Vaikuttavuustekijät
Ihmissuhteiden pysyvyys	Henkilöstön ja vanhempien kas- vatusyhteistyö	~~Aikuinen-lapsi- vuorovaikutus~~	Lasten myönteiset kokemukset
Fyysinen ja psyyk- kinen turvallisuus	~~Vasutyöskentely~~	Lasten keskinäi- nen vuorovaikutus	~~Lapsen kehitys ja oppiminen~~
Tilojen toimivuus	Henkilöstön osaaminen	Lapsilähtöisyys	Asiakastyytyväisyys
	~~Johtajuus~~	Lasten osallisuus	
	Työyhteisö ja tie- donkulku		
			Sisällölliset orientaatiot ja oppimisen pedagogiikka

6.1 Turvallisuuden toteutumiseen luotetaan

Vanhempien näkemykset turvallisuudesta olivat keskenään hyvin samanlaisia. Vanhemmat luottivat siihen, että puitetekijät olivat kunnossa. Eli tilat ja välineet ovat lapsille turvallisia, koska kyseessä on päiväkotia. Järvisen ym. (2009: 141) mukaan varhaiskasvatuksen ammattilaiset vastaavat turvallisuudesta päivähoitoyksikössä ja heidän tehtäväänään on myös herättää vanhemmissa luottamusta jo ensi tapaamisesta lähtien. Haastatteluissa korostunut psyykinen turvallisuus ilmeni tuttuja hoitajia, pysyvien ihmissuhteiden ja aikaisemman kokemuksen kautta. Niissä perheissä, joissa oli kokemusta kesäpäivästä, tiedettiin käytänteet eivätkä vanhemmat miettineet lapsien pärjäämistä. Vanhemmille joille toiminta oli uutta, oli päivästä alku ja lapsien sopeutuminen aiheuttanut huolta. Tässä varmasti osasyynä oli tiedonpuute, mutta myös muutoksiin ja uusiin asioihin kriittisesti suhtautuminen. Päivästä toiminnasta ja käytänteistä tarkemmin kertominen uusille perheille voisi olla tarpeen. Turvallisuusasioista kuten turvallisesta kasvu- ja oppimisympäristöstä, niin fyysisestä, kuin psyykkisestä, olisi hyvä keskustella vanhempien kanssa. Se lisää luottamusta ja vanhempien tunnetta siitä että lapsilla on turvallista hoidossa ollessaan. (Järvinen ym. 2009: 142–144.)

Hoitajien vaihtuvuudesta tuli kahdenlaisia mielipiteitä. Toisista oli kiva kun ryhmässä oli lapsille joku tuttu hoitaja, mutta myös uusia kasvoja joihin tutustua. Toiset taas pitivät vaihtuvuutta suurena ja harmitteli, ettei lapsille ollut tuttua hoitajaa. Alilan ja Eskelisen (2014) selvityksessä vanhemmat olivat korostaneet pysyvien ihmissuhteiden ja yksilöllisen kohtaamisen tärkeyttä. Se kuitenkin edellyttää kiinteää ryhmää, riittävää henkilöstöresurssia ja lapsen tuntevia aikuisia. Kesäpäivystyksen aikana myös päiväkotien henkilöstölle mahdollistetaan lomat ja palvelun kysyntä laskee niin paljon, ettei kaikkien päivähoitoyksiköiden aukipitäminen ole mahdollista. Tämän vuoksi ei voida taata jokaiselle lapselle tuttua hoitajaa päiväystykseen. Kuitenkin erityistä kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle tukitoimenpiteet suunnitellaan lapsikohtaisesti, esimerkiksi tutun avustajan läsnäololla (Kesätoimintaohje 2016). Alilan ja Eskelisen (2014) selvityksessä vanhemmat olivat huolestuneita henkilökunnan vähäisestä määrästä suhteessa lapsiin, suurista ryhmistä sekä henkilökunnan vaihtuvuudesta. Haastattelussa vastaavia huolia ilmeni ainoastaan henkilökunnan vaihtuvuuden osalta. Tähän on jossain määrin vaikea vaikuttaa sillä henkilökuntaa varataan tarvittava määrä suhteessa lapsiin ja lomat tulee mahdollistaa kaikille (Kesätoimintaohje 2016).

6.2 Kasvatusyhteistyö tiedonkulun mahdollistajana

Kuten myös Alilan ja Eskelisen (2014) selvityksessä, myös kesäpäivystyksessä kasvatusyhteistyötä henkilöstön kanssa arvostettiin. Kasvatusyhteistyö miellettiin henkilökunnan ja vanhempien väliseksi avoimeksi vuorovaikutukseksi ja tiedonsiirroksi sekä vanhempien huomioinniksi (Järvinen ym. 2009: 119). Lisäksi sen nähtiin olevan myös henkilökunnan keskinäisen tiedonsiirron pohjana. Vanhempien mielestä hoitajat olivat hyvin perillä siitä mitä lapsen päivässä on tapahtunut ja henkilökunnan osaamista pidettiin ammattitaitoisena sekä palveluhenkisenä. Järvisen ym. (2009: 164) mukaan palveluhenkisyyteen kuuluu halu tarjota yhteistyöapua kunnioittavasti, tasa-arvoisena kasvatuskumppanina. Ilman palveluhenkisyyttä on vanhempien arvostava kohtaaminen vaikeaa. Yksi haastateltavista sanoi, ettei hän tiedä ovatko hoitajat ammattitaitoisia ja muutamassa muussa haastattelussa tuli puheeksi vanhempien luottavan päiväkotien palkkaavan vain ammattilaisia. Haastateltavat eivät olleet varsinaisesti edes kiinnostuneita hoitajien koulutustaustasta. Tämä on sinällään kiinnostavaa, sillä Alila ja Eskelinen (2014) toteavat varhaiskasvatuksen olevan ihmissuhdetyötä, jonka laatu on riippuvainen henkilökunnan ammattitaidosta ja koulutuksesta.

Osa vanhemmista kertoi kysyvänsä lapselta hakutilanteessa kuka oli tämän ryhmän aikuinen. Vanhemmat eivät tienneet oman lapsensa ryhmän väritunnusta, eikä näin ollen välttämättä erottanut oman ryhmän aikuista esimerkiksi pihalta. Kuitenkin päiväkotien yhteisessä kesätoimintaohjeessa (2016) oli erikseen kirjattu mitä päiväkodin johtajan tulee vanhempien kesätoiminnan tiedotteeseen kirjata. Tiedotteessa vanhemmat ja lapsi kutsutaan tutustumaan kesätoimintapäiväkotiin ja siinä mainitaan osoitteen ja yleisten käytänteiden lisäksi lapsiryhmät, ryhmän henkilöstö, puhelinnumerot ja ryhmän sijainti päiväkodissa. Tämä voi kertoa siitä, etteivät vanhemmat ole lukeneet tiedotteita ajatuksen kanssa ja varsinkin ne kenelle toiminta oli jo ennestään tuttua, eivät välttämättä kokeneet tiedotteita niin tärkeiksi. Tätä ajatusta tukee myös se, etteivät kaikki vanhemmat olleet tietoisia mahdollisuudesta käydä tutustumassa päivystävään päiväkotiin etukäteen. Toisaalta voi olla myös, ettei kesätoiminnan tiedote ole tavoittanut kaikkia haastateltuja vanhempia, vaan esimerkiksi puoliso on pelkästään lukenut sen. Kuitenkin edellä mainituista riippumatta vanhemmat olivat hyvin tyytyväisiä tiedottamiseen ja tiedonkulkuun.

Vantaan varhaiskasvatuksen kesätoimintaohjeeseen (2016) oli kirjattu kesätoiminnan toteuttamisen periaatteisiin seuraava:

"Jokaisen lapsen ja vanhemman tulee tuntea, että hän on tervetullut ja että lapsen hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehditaan jokaisena päivänä. Henkilökunta tervehtii ystävällisesti kaikkia tulijoita ja lähtijöitä. Kasvattajat kertovat lapsen päivästä vanhemmille monipuolisesti, erityisesti siitä mitä lapsi on päivän aikana tehnyt ja kokenut. Lapsikohtaiseen tiedonsiirtoon kasvattajien kesken, sekä kasvattajien ja vanhempien välillä tulee kiinnittää erityistä huomiota."

Haastatteluilla saatujen tuloksien perusteella pystymme toteamaan ainakin edellisten periaatteiden toteutuneen kiitettävästi.

6.3 Varhaiskasvatuksen laatu kesäpäivystyksessä

Aineiston analysoinnin vaiheessa yhdistin haastatteluissa ilmenneet teemat Hujalan (2011) laadunarviointimalliin. Lähes kaikki mallin osatekijät ilmenivät haastatteluissa jossain määrin. Välillisten tekijöiden vasutyöskentely ja johtajuus eivät esiintyneet vanhempien kokemuksissa, sillä niitä ei mahdollisesti mielletä osaksi kesäpäivystystä. Tiedonkulun ja tiedottamisen vanhemmat yhdistivät enemmän hoitajien kanssa tehtävään yhteistyöhön, vaikka tiedotteiden ja yleisten ohjeiden laatiminen sekä henkilökunnan ohjaaminen on pääsääntöisesti johtajien toimia. Ylipäätään tyytyväisyys kesäpäivystyksen toimivuudesta, viittaa jollain tasolla hyvään johtajuuteen.

Aikuisten ja lasten välistä vuorovaikutusta ja lasten osallisuutta vanhemmat eivät myöskään tuoneet juurikaan haastatteluissa ilmi. Tuttujen ja turvallisten aikuisten rooli nähtiin enemmän tärkeäksi pysyvien ihmissuhteiden ja psyykkisen turvallisuuden kautta esimerkiksi lapsen vastaanottotilanteissa tai ikävän tullessa lohduttajana. Aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus on kuitenkin jatkuvasti läsnä päivähoitotyössä. Se tarkoittaa kuuntelun ja psyykkisen läsnäolon lisäksi ymmärtämistä ja arvostusta sekä vastavuoroisuutta. (Järvinen ym. 2009.) Haastatteluiden tulosten perusteella voidaan ajatella myös aikuisten ja lasten välisen vuorovaikutuksen toteutuvan, koska ainakaan sen puuttumista tai heikkoa laatua ei nostettu esille. Vanhempien positiiviset kokemukset lasten keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja lapsilähtöisyydestä tulivat uusien kaverisuhteiden ja mielekkään tekemisen kautta. Lasten vertaisryhmässä toimiminen voidaan nähdä myös osana lapsen kehitystä ja oppimista. Yhteenkuuluvuuden tunne, yritysten ja erehdysten, sekä leikin kautta oppiminen vahvistaa itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja. (Järvinen ym. 2009: 161.) Vanhemmista oli mukavaa kun ulkoilua ja vapaata leikkiä oli paljon, mutta lasten vaikutusmahdollisuuksista toimintaan vanhemmilla ei ollut tietoa.

Alilan ja Eskelisen (2014) selvityksessä vanhemmat kertoivat olevansa huolissaan lasten sosiaalisten suhteiden pysyvyydestä ja suurista lapsiryhmistä. Vanhemmista lasta ei pystytty huomioimaan suurissa ryhmissä yksilönä ja meteli, sekä lukuisat sosiaaliset kontaktit kuormittavat lapsia ja aikuisia. Vähäinen henkilökunnan määrä nähdään taas riskinä lapsen huomioimisen ja toiminnan laadun kannalta. Tämän lisäksi vanhemmat toivoivat parannuksia henkilöstö-lapsi suhdelukuihin sekä lapsiryhmien kokoon ja lasten osallisuuden vahvistamiseen. Suuri osa vastaajista piti sisä- ja ulkotiloja puutteellisina ja tiedonkulkuun kaivattiin parannusta. (Alila – Eskelinen 2014.) Vastaavia huolenaihteita ei vanhempien haastatteluissa ilmennyt. Yksi haastatelluista vanhemmista koki kesäpäivystyksen lapsille enemmänkin lomaksi. Hänestä ryhmäkoot olivat normaalia pienempiä, aikuisia enemmän läsnä, eikä toiminta tuntunut hänen sanojensa mukaan *”yhtään kaaokselta”* sillä tilaa oli paljon. Onkin mahdollista, etteivät vanhemmat juurikaan mieti mitä laadukas päivähoito ja varhaiskasvatus on, ja miten se näyttäytyy kesäpäivystyksessä. Toisaalta toiminta voi olla niin toimivaa, ettei siitä herää vanhemmille kysymyksiä tai huolenaihteita. Kaiken kaikkiaan vanhempien tyytyväisyys ja positiivinen mielikuva Vantaan päivähoitoyksikön kesäpäivystyksestä viittaisi järjestelyn olevan toimiva.

7 Pohdinta

Opinnäytetyöni suunnittelun alkuvaiheessa tiesin jo aiheeni liittyvän varhaiskasvatukseen. Kesäpäivystykseen osallistuminen työntekijänä innosti minut etsimään aiheesta tietoa. Yllätykseksi huomasin, ettei päiväkodin kesäpäivystyksen toimivuudesta löytynyt juurikaan tutkittua tietoa. Siihen liittyvät keskustelut, lehtiartikkelit ja blogikirjoitukset antoivat kuvan suurista lapsiryhmistä, lasten säilömisestä ja kaaoksesta (kts. Collan 2015; Rouvan ruuhkavuodet 2014; Kuntalaisaloite 2014). Näiden seurauksena keskustelin päiväkodin johtajan kanssa kiinnostuksestani tehdä aiheesta opinnäytetyöni. Uudistuneen varhaiskasvatuslain korostama vanhempien osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet auttoivat minua päättämään aiheen rajauksen vanhempien näkökulmaan. Näistä lähtökohdista muodostui tavoitteeksi saada tietoa kesäpäivystyksen toimivuudesta ja laadusta, vanhempien näkökulmasta.

Teoria- ja menetelmävalintojen päättäminen oli haasteellista ja niihin tarvittiin pitkiä pohdintoja ja teoriakirjallisuuden tarkastelua. Koska Vantaalla kerätään vanhemmilta tietoa kvantitatiivisesti kyselylomakkeilla, päätin toteuttaa oman työni kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen aineistoa kerätään usein haastattelulla, koska silloin saadaan mahdollisimman kattava kuva ilmiöstä haastateltavan vapaan puheen ja esitettävien tarkentavien kysymyksien kautta (Hirsjärvi – Hurme 2008: 35–37). Avoimen haastatteluaineiston analysointi ja tulkinta voi olla haasteellista, koska keskustelua ei ole ohjattu minkään valmiin mallin mukaan. Strukturoitu ja tarkoin jäsennely haastattelu saattaa taas ohjata haastateltavaa liikaa, eikä omille huomioille ja kokemuksille jää riittävästi tilaa. Näiden vuoksi oli minusta luontevaa valita aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelu, joka asettuu edellä mainittujen väliin. (Hirsjärvi – Hurme 2008: 35, 44–47.)

Teoriapohjana ja laadun arvioinnin tarkastelun apuna käytin Hujalan laadunarviointimallia. Tämä osoittautui teemahaastattelurungon, aineiston analysoinnin ja tulosten kirjaamisen kannalta erittäin tärkeäksi elementiksi. Laadunarviointimallin ja Vantaan omien tavoitteiden kautta pystyin määrittelemään haastattelurunkoon oleelliset teemat, sekä analysoimaan ja järjestämään aineistoa paremmin. Myös tulosten esittäminen ja johtopäätöksiä tarkastelu oli luontevaa rakentaa laadunarviointimallin sekä siihen istuvien tutkimuskysymyksien mukaiseen järjestykseen, työn luettavuuden kannalta.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa olen huomionnut hyvän tieteellisen toiminnan periaatteet ja eettiset säännöt, muun muassa tutkimuslupaa hakiessani. Kunnioitin kohde-ryhmäni itsemääräämisoikeutta ja päätöstä siitä haluaako osallistua tutkimukseen vai ei. Olin itse heinäkuun ajan töissä päiväkodissa, joten pääsin mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan kesäpäivystyksen toimintaa. En kuitenkaan kokenut työssäoloni vaikuttaneen vanhempien mielipiteisiin vaan sain mielestäni rehellisiä ja avoimia vastauksia. Ensimmäisistä haastatteluista tullutta aineistoa lukiessani huomasin vanhempien kertoneen hyvin samoja asioita ja mietin omaa rooliani haastattelijana. Pelko siitä, että olin käyttänyt liian dikotomisista kysymyksiä tai ohjannut haastattelua, sai minut muuttamaan haastattelurungon sisältöä hieman. Loput haastattelut kuitenkin osoittivat vanhempien kokemukset vain hyvin samanlaisiksi, enkä usko ohjanneeni haastatteluja liiaksi. Haastatteluja tehdessäni ja niiden aineistoa analysoidessani minua sitoi vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus. Alkuperäisistä haastatteluista on litteroinnin yhteydessä poistettu tunnistetiedot. Aineisto on käsitelty luottamuksellisesti ja anonymisti, eikä sitä luovuteta tutkimuksen ulkopuolisille tahoille.

Opinnäytetyön tekeminen oli prosessina opettavainen ja tulokset yllättivät minut positiivisuudellaan. Haastatteluihin valmistautumisen moniulotteisuus oli itselleni uutta ja jälkikäteen tekisin muutamia asioita toisin. Vanhempien vähäinen tieto varhaiskasvatuksen laadun kriteereistä ja toiminnan todellisista osatekijöistä osoittautui haitalliseksi aineiston kannalta. Vaikka sain paljon hyviä ja samanlaisia kokemuksia vanhemmilta ja aineisto satureitui hyvin nopeasti, olisin kaivannut vielä pilkotumpia ja syvällisempiä kokemuksia kesäpäivystyksen toiminnasta. Sellaisten tulosten saamiseksi, tulisi vanhemmille koota tietopaketti varhaiskasvatuksen laadun kriteereistä ja laadun arvioinnin osatekijöistä. Vanhemmille tulisi antaa aikaa tutustua ja sisäistää edellä mainitut tiedot, jonka jälkeen haastattelun voisi toteuttaa.

Opinnäytetyöni tuloksia voidaan hyödyntää Vantaalla kesäpäivystyksen ja ylipäätään varhaiskasvatustoiminnan kehittämiseen. Vanhempien tyytyväisyys ja positiiviset kokemukset päivästä kannustavat toteuttamaan palvelua vastaavissa puitteissa. Lisäämällä vielä ripauksen tietoa vanhemmille toiminnan sisällöistä ja turvallisuuden osatekijöistä, kuten väritunnuksista, saadaan kasvatusyhteistyötä ja -kumppanuutta vahvistettua vielä entisestään. Näin vanhempia voidaan osallistaa paremmin varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen, jonka huomiointi oli kirjattu uuden Varhaiskasvatuslain säädöksiin. Kaiken kaikkiaan kesäpäivystys osana varhaiskasvatuspalvelua Vantaalla voidaan pitää laadukkaana.

Lähteet

Alila, Kirsi 2013. Varhaiskasvatuksen laadun ohjaus ja ohjauksen laatu. Laatusuhteet varhaiskasvatuksen valtionhallinnon ohjausasiakirjoissa 1972-2012. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavilla myös sähköisesti osoitteessa: <<http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/68120/978-951-44-9115-3.pdf?sequence=1>>. Luettu 2.11.2016.

Alila, Kirsi — Eskelinen, Mervi 2014. Vaikuta varhaiskasvatukseen. Vanhempien kuuleminen varhaiskasvatuksen lainsäädäntöprosessissa. Työryhmämuistio ja selvitys. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkkodokumentti. <<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr13.pdf?lang=en>>. Luettu 2.11.2016.

Collan, Piia 2015. Kesäpäivystys voi olla kaaosta tai laadukasta varhaiskasvatusta. Puheenvuoro. Uusi Suomi. Verkkodokumentti. <<http://piiacollan.puheenvuoro.uusisuomi.fi/195639-kesapaivystys-voi-olla-kaaosta-tai-laadukasta-varhaiskasvatusta>>. Luettu 2.11.2016.

Haverinen, Riitta – Holma, Tupu – Lempinen, Kristiina – Outinen Maarit 1999. Seitsemän laatupolkua. Vaihtoehtoja laadunhallintaan sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hujala, Eeva – Fonsén, Elina 2011. Varhaiskasvatuksen laadunarviointi ja pedagoginen kehittäminen. Teoksessa Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.): Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Idänpään-Heikkilä, Ulla 2004. Mitä kuuluu sosiaali- ja terveystalouden laadunhallintaan?. Teoksessa Ruokolainen, Risto – Alila, Kirsi (toim.): Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Järvinen, Mervi – Laine, Anne – Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kainlahti, Anne 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. Juva: WS Bookwell. 69–71.

Kalliala, Marjatta 2012. Lapsuus hoidossa. Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus.

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karvonen, Juha 2011. Laadunhallinta opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Saatavilla myös sähköisesti osoitteessa: <http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwj_44KfzMPQAhVJOJoKHQKvDJsQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fshop.kunnat.net%2FdFdown->

lo.php%3Ffilename%3Duploads%2Fopetustoimenlaatu_ebook.pdf&usg=AFQjCAFQjCNG67ReGQlcoqOHcV6Pef0TOw>. Luettu 2.11.2016.

Katz, Lilian 1993. Perspectives on the quality of early childhood programmes. *European Early Childhood Education Research Journal* 1 (2), 5-9.

Kekkonen, Marjatta 2000. Perusturvallisuus päivähoidossa. *Tehy Ry Selvityksiä* 1/2000.

Kesätoimintaohje 2016. Ohjeita päiväkodin johtajalle ja henkilöstölle. Vantaan kaupungin Sivistystoimen dokumentteja. Saatavana opinnäytetyön tekijältä.

Kronqvist, Eeva-Liisa – Jokimies, Jaana. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Stakesin raportteja 22/2008. Helsinki: Valopaino Oy.

Kuntalaisaloite 2014. Päivähoidon kesäpäivystys järjestettävä lapsen etua ajatellen. Verkkodokumentti. <<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/582>>. Luettu 2.11.2016.

Mikkola, Petteri — Nivalainen, Kirsi 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Saarijärvi Offset oy. Pedatieto.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Lakimuutoksen keskeinen sisältö. Tiedote. Verkkodokumentti. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Vaka1_liite.pdf>. Luettu 2.11.2016.

Parrila, Sanna 2004. Laatu päivähoitoa koskevassa varhaiskasvatustutkimuksessa. Teoksessa Ruokolainen, Risto – Alila, Kirsi (toim.): *Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Edita. 69–76.

Portell, Tuija – Malin, Maili 2007. Taustaa varhaiskasvatuksen laatukatsaukselle. Stakesin työpapereita 9/2007. Helsinki: Valopaino Oy.

Päivähoitopaikkatakuu n.d. Päivähoitopaikkatakuu päivähoidossa olevalle lapselle. Vantaa varhaiskasvatus. Verkkodokumentti. <http://www.vantaa.fi/varhaiskasvatus_ja_koulutus/varhaiskasvatus/lapsi_varhaiskasvatuksessa/hoitopaikkatakuu>. Luettu 2.11.2016.

Rouvan ruuhkavuodet 2014. Kesän hoitojärjestelyt - hoh hoijaa. Blogikirjoitus. Verkkodokumentti. <<http://rouvanruuhkavuodet.blogspot.fi/2014/02/kesan-paivahoito-puhuttaa-jalleen.html>>. Luettu 2.11.2016.

Saarsalmi, Olli 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Stakes oppaita. Verkkodokumentti. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/111533/URN%3ANBN%3Afi-fe201504226169.pdf?sequence=1>> Vaajakoski: Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes. Luettu 2.11.2016

Sheridan, Sonja 2007. Dimensions of pedagogical quality in preschool. *International Journal of Early Years Education*. Vol. 15 (2), 197-217. Routledge

Tauriainen, Leena 2000. Kohti yhteistä laatua. Henkilökunnan vanhempien ja lasten laatukäsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 165.

Tervetuloa Päivystykseen 2016. Ohjeita päiväkodin henkilökunnalle. Vantaan kaupungin päivähoitoyksikön dokumentteja. Saatavana opinnäytetyön tekijältä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016. Lasten päivähoito 2014. Tilastoraportti. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lasten-paivahoito>>. Luettu 2.11.2016.

Tilastokeskus 2008. Esioletukset vertailevan surveytutkimuksen sudenkuoppina. Päivähoidon loma-ajat eivät ole ongelma Suomessa. Verkkodokumentti. <http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2008/art_2008-09-15_003.html?s=5>. Luettu 2.11.2016

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vaikuta varhaiskasvatukseen 2014. Vanhempien kuuleminen varhaiskasvatuksen lainsäädäntöprosessissa. Alustavia tuloksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote. Verkkodokumentti. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Vaikuta_varhaiskasvatukseen.pdf>. Luettu 2.11.2016.

Vantaa varhaiskasvatus 2016. Varhaiskasvatuksen kesän aukioloajat. Verkkodokumentti. <http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/125327_Varhaiskasvatuksen_kesan_aukioloajat.pdf>. Luettu 2.11.2016.

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012. Verkkodokumentti. <https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/105196_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma_2012.pdf>. Luettu 2.11.2016.

Varhaiskasvatuksen tiedote vanhemmille 2016. Vantaan kaupungin Sivistystoimen dokumentteja. Saatavana opinnäytetyön tekijältä.

Varhaiskasvatuslaki 39/1937. Annettu Helsingissä 19.1.1973/36.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Helsinki: Stakes. Verkkodokumentti. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>>. Luettu 2.11.2016.

Teemahaastattelurunko

TEEMAHAASTATTELU

<u>Taustatiedot</u>	<u>ajankohta</u>		<u>kesto</u>
Haastateltava henkilö:	äiti	isä	muu huoltaja
Ikä:			
Montako lasta päivästyksessä:			
Lapsen/ lasten päiväkot:			
Millaisia aikaisempia kokemuksia perheellä on päivästyksestä? (Onko kesäpäivystys ja järjestely tuttu?)			
Milloin saitte tiedon kesäpäivystyksen ajankohdasta ja paikasta?			
Sijainti:	hyvä	ei hyvä	
Millaiseksi olette kokeneet informaation kulkemisen?			

TEEMA 1   Laatu

- Laadukas varhaiskasvatus
- Mitä odotuksia varhaiskasvatukselta/päivästykseltä
- Laadukas varhaiskasvatus kesäpäivästyksessä

Henkilökunta:

- Yhteistyö henkilökunnan kanssa
- Henkilökunnan ammattitaito
- Perheen huomiointi päivästyksessä
- Palaute

TEEMA 2   Turvallisuus

- Lapsen tuominen kesäpäivästykseseen
- Päivähoidon turvallisuus perheen silmin
- Oman ryhmän ja hoitajien tunnistaminen
- Tietoa lapsen päivästä

TEEMA 3   Kehittäminen

- Päivästysoiminnan kehittäminen perheen näkökulmasta

Tiedote vanhemmille

Hyvät vanhemmat!

Haluaisitko olla mukana kehittämässä päiväkodin
kesäpäivystystä?

Olen loppusuoralla oleva sosionomi (AMK) -opiskelija ja teen
lopputyötäni Vantaan päiväkotien kesäpäivystykseen liittyen.
Tavoitteenani on kartoittaa vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia
kesäpäivystyksestä teemahaastattelun keinoin. Erityisesti minua
kiinnostaa vanhempien kokemukset turvallisuuden ja laadun
toteutumisesta, sekä tiedonkulusta.

Osallistumalla lyhyeen haastatteluun, pääset vaikuttamaan
kesäpäivystyksen kehittämiseen ja tuomaan esille oman
näkömyksen jo toimivista asioista, sekä mahdollisista
kehityskohteista. Mikäli koet osan kysymyksistä epäolennaisiksi,
voit olla vastaamatta ja siirrymme seuraavaan. Vanhemmilla on
täysi oikeus kieltäytyä haastattelusta. Kaikki tiedot käsitellään
luottamuksellisesti ja haastateltavat saavat täyden tietosuojan
sekä anonymiteetin.

Arvostaisin todella mikäli löydät muutaman minuutin aikaa
keskustella kanssani kun tuot/haet lapsen. Yritän tavoittaa 25.-29.7
välisenä aikana mahdollisimman monta teistä vanhemmista, mutta
mikäli en ole löytänyt juuri sinua ja haluat antaa palautetta, tule
rohkeasti nykäisemään hihasta. Parhaiten minut löytää
ulkoiluaikoina pihalta.

Etukäteen kiittäen

Sonya Höckerstedt, Sosionomi (AMK) -opiskelija
sonya.hockerstedt@metropolia.fi